Ազգ
Azg
armenian daily

5 ՆՈՅԵՄԲԵՐ 1998 ՀԻՆԳՇԱԲԹԻ # 206 (1710)

Դուման դիմեց Ելցինին Օջալանին քաղաքական ապաստան տալու համար

ՄՈՍԿՎԱ, 4 ՆՈՅԵՄԲԵՐ, ԱՐՄԵՆՊՐԵՍ-ԻՏԱՌ-ՏԱՍՍ: Պետդումայի այսօր կայացած լիագումար նիստի ընթացքում կայացվել է համապատասխան որոշում: ՌԴ նախագահին ներկայացված դիմումի մեջ նշվում է, որ «վերջին երկու տարվա ընթացքում Պետդուման բազմիցս մտահոգություն եւ տագնապ է հայտնել քրդական հիմնախնդրի սրվելու առնչությամբ»: Քրդական աշխատավորական կուսակցության առաջնորդ Աբդուլա Օջալանի՝ Թուրքիայի Հանրապետությունում միակողմանի կարգով մարտական գործողությունները դադարեցնելու նախաձեռնությունը պաշտպանել են նաեւ Եվրախորհրդարանը, մի շարք պետությունների խորհրդարանականներ, նշել են Ռուսաստանի խորհրդարանի ստորին պալատի պատգամավորները: Թուրքիայի Հանրապետության կառավարությունը «շարունակում է անտեսել քրդական հիմնախնդրի խաղաղ, քաղաքական կարգավորման մասին միջազգային հանրակցության առաջարկությունները», ասվում է դիմումի մեջ: Քրդական աշխատավորական կուսակցությանն ու նրա առաջնորդին անջատականության եւ ահաբեկչության մեջ մեղադրելը անհիմն է, գտնում են Պետդումայի պատգամավորները: Ռուսաստանի խորհրդարանի ստորին պալատի ընդունած փաստաթղթում նշվում է, որ Աբդուլա Օջալանը նամակ է ուղարկել Պետդումայի պատգամավորներին՝ խնդրելով դիմել ՌԴ նախագահին «քրդերի դեմ ճնշումների նոր ալիքի» առնչությամբ իրեն Ռուսաստանում քաղաքական ապաստան տրամադրելու միջնորդությամբ:

ՀԱՅՏԱՐԱՐՈՒԹՅՈՒՆ

Նախորդ վարչակարգի վարած քաղաքականության ուղեգծի ՀՌԱԿ ամփոփ գնահատականը

«Նախկին վարչակարգին գնահատական տալու խնդիրն այս օրերին դարձել է քաղաքական ամենահրատապ հարցերի օրակարգ: Ոչ միայն ՀՀ նախագահին կից գործող Քաղաքական խորհրդում, այլեւ հանրահավաքներում եւ մամուլում: Տեսակետները, ինչպես միշտ, գերազանցապես բեւեռային են՝ սեւ կամ սպիտակ: Մամուլում քանիցս շոշափվել է նաեւ Հայաստանի Ռամկավար Ազատական կուսակցության՝ այս խնդրում դիրքորոշման հարցը, առանց... տեղյակ լինելու այդ դիրքորոշմանը: Միայն այն փաստը, որ ՔԽ-ում ՀՌԱԿ-ը համաձայն է նախորդ վարչակարգին գնահատական տալուն, ոմանց մղել է, միեւնույն՝ սեւ կամ սպիտակ մղումով, քննադատելու կուսակցությանը եւ անտեղի կերպով հիշեցնելու նրան, որ 2 անգամ պաշտպանել է Լեւոն Տեր-Պետրոսյանի նախագահական թեկնածությունը: Մոռանալով, որ եթե ՀՌԱԿ-ը պաշտպանել է 1991 թ. Լ. Տեր-Պետրոսյանին՝ ճիշտ է վարվել, իսկ եթե պաշտպանել է նաեւ 1996 թ. Լ. Տեր-Պետրոսյանին, ապա նրան համարել է չարյաց փոքրագույնը: Ապացույց՝ ՀՌԱԿ 6-րդ (արտահերթ) պատգամավորական ժողովի որոշումը (1996թ.), որտեղ դրականի կողքին ամենախիստ քննադատական քննարկումներն են տրված թեկնածուի մասին: Պահպանելով իր սկզբունքային դիրքորոշումը նախորդ վարչակարգի գնահատման հարցում, ՀՌԱԿ Հանրապետական վարչությունն օրերս հետեւյալ հայտարարությունն է ներկայացրել Քաղաքական խորհրդին:

Վերլուծելով նախորդ վարչակարգի վարած քաղաքական ուղեգիծը եւ գնահատելով հանրապետությունում դրա արդյունքում ստեղծված ներքաղաքական, տնտեսական, սոցիալական վիճակը եւ բարոյա-հոգեբանական մթնոլորտը, ի մի բերելով կուսակցության պատգամավորական ժողովներում եւ հայտարարություններում տրված գնահատականներն ու մեկնաբանությունները, Հայաստանի Ռամկավար Ազատական կուսակցության Հանրապետական վարչությունը գտնում է, որ տեղ գտած ակնհայտ բացթողումների, լուրջ թերությունների եւ սխալների հետ մեկտեղ, Լեւոն Տեր-Պետրոսյանի վարչակարգի գործունեության ընթացքում 1991-1995 թթ. եղել են նաեւ որոշակի ձեռքբերումներ (ինչը մենք դիտում ենք որպես ողջ հասարակության եւ հայության նվաճում), մասնավորապես՝

հանրապետությունում ներքին կայունության հաստատման, քաղաքացիների անվտանգության ապահովման,

պետական ինստիտուտների, ժողովրդավարական եւ տնտեսական ազատական որոշ հարաբերությունների ձեւավորման միտումների,

Ազգային բանակի ստեղծման եւ հզորացման, սահմանների հուսալի պաշտպանության,

Արցախի ազատագրման եւ Լեռնային Ղարաբաղի Հանրապետության ստեղծմանը նպաստելու,

Ռուսաստանի Դաշնության հետ ռազմաքաղաքական եւ տնտեսական ասպարեզում ինտեգրացիոն գործընթացներին մղում տալու կողմնորոշման ուղղությամբ:

Սակայն 1995 թ. ի վեր եւ հատկապես Լեւոն Տեր-Պետրոսյանի նախագահության երկրորդ շրջանում կառուցողական գործընթացները նենգափոխվեցին եւ հետզհետե խորացան նախորդ ժամանակահատվածում երեւան եկած լուրջ բացթողումները հանրապետության ներքաղաքական, տնտեսական եւ սոցիալական ասպարեզներում:

Տես էջ 2

ԱԶԳԱՅԻՆ ԺՈՂՈՎ

«Երկրապահին» հակադրվեց 10 կուսակցություն

Առյուծաձեւ ընտրական օրենսգրքի որոնումներում

ՆԱՐԻՆԵ ԴԻԼԲԱՐՅԱՆ

«Ընտրակեղծիքների ողջ մեթոդաբանությունը մշակվել եւ զարգացել է 95-96 թ.թ., որտեղ «Երկրապահին» վիճակված չէր որեւէ դերակատարություն: Անգամ պատերազմի տարիներին իշխանության համար իրար դեմ անհաշտ պայքար մղող որոշ կուսակցություններ այսօր միավորվել են ընդդեմ «Երկրապահի»... Հայտարարվում է, թե 4 օրվա գործիչները գնահատականներ են տալիս կուսակցություններին: Ուզում եմ ասել մենք շատ հեռու էինք քաղաքականությունից եւ մտադիր էլ չէինք մտնել քաղաքականության մեջ: Դուք ստիպեցիք մեզ զբաղվելու քաղաքականությամբ, ձեր գործելակերպը մեզ բերեց այն համոզման, որ եթե մենք չզբաղվենք քաղաքականությամբ, քաղաքականությունը կզբաղվի մեզանով, եւ քաղաքական ուժերը փորձելու են երկրապահներին օգտագործել իրենց կուսակցական խնդիրները լուծելու համար», երեկ արտահերթ ելույթի իրավունքով ասաց ԱԺ փոխխոսնակ Ալբերտ Բազեյանը՝ ի պատասխան ընտրական օրենսգրքի միասնական տարբերակը պաշտպանող կուսակցական այն առաջնորդների, որոնք արդեն անքող ամբաստանեցին «Երկրապահին» ուժային սկզբունքով իր կամքը պարտադրելու մեջ: «Տոտալիտար ռեժիմ, խանականություն» որակումները համբերությունից հանեցին տեւական ժամանակ լռող եւ զուսպ Ալբերտ Բազեյանին:

Տես էջ 2

ՀՌԱԿ-ը նախընտրում է «Երկրապահի» տարբերակը

Մեր հարցին, թե խորհրդարանում քննարկվող ընտրական օրենքի 2 նախագծերից որի՞ն է տալիս առավելությունը, Հայաստանի Ռամկավար Ազատական կուսակցության Հանրապետական վարչության ատենապետ Հարություն Կարապետյանը երեկ մեր թղթակցին ասաց.

«ՀՌԱԿ Հանրապետական վարչությունը մանրամասն քննարկելով 2 տարբերակները, եկել է եզրակացության, որ չնայած միանշանակ չի կարելի վերաբերվել ներկայացված 2 տարբերակներին էլ, սակայն հարկ է համարում ընդգծել, որ այսպես կոչված «միասնական» տարբերակը 1995 թ. տխրահռչակ ընտրությունների ճարտարապետների ու աշխղեկների կողմից պատրաստված, այդ նույն անձանց շահերը պաշտպանող տարբերակ է»: Այնուհետեւ, վկայակոչելով ԱԺ խոսնակ Խոսրով Հարությունյանի դիպուկ բնութագրումը, որ «միասնական» տարբերակը կոչված է վերարտադրելու խորհրդարանի ներկա վիճակը, Հ. Կարապետյանն ասաց. «Այս ամենը հուշում է, որ խորհրդարանի նախկին մեծամասնությունը, որ հիմա կուրծք է ծեծում ժողովրդի առաջ, անհրաժեշտ է, որ մեկ-մեկ էլ նայի պատուհանից դուրս ու տեսնի, որ ուժերի հարաբերությունը փոխվել է, որ չի կարելի նույն խաղը 2 անգամ խաղալ ժողովրդի գլխին»:

Ինչ վերաբերում է «Երկրապահի» տարբերակին, ՀՌԱԿ ատենապետը գտնում է, որ մի շարք վերապահումներով հանդերձ այն ձգտում է առաջիկա ընտրություններում առավել ներկայացուցչական խորհրդարան կազմավորել եւ իր մի շարք բարեմասնություններով նախընտրելի է ՀՌԱԿ-ի համար: «Հատկապես ընտրական հանձնաժողովների ձեւավորման մեխանիզմը այս տարբերակում կարող է հիմք հանդիսանալ ուժերի ռեալ հարաբերակցությունը արտացոլելու», ասաց ՀՌԱԿ ատենապետը եւ տեղեկացրեց, որ կուսակցությունն առաջիկա օրերին կհրապարակի իր տեսակետները այս հարցի մասին առավել մանրամասն:

«Բարեփոխումներն» այլեւս չկա

ԱԺ «Բարեփոխումներ» պատգամավորական խումբը երեկ պաշտոնապես կանգնեց լուծարման շեմին: Անպաշտոն խոսակցությունների մակարդակով հիշատակվող, բայց այդպես էլ չգտնվող դիմումներից հետո ԱԺ խոսնակ Խոսրով Հարությունյանի առաջարկով պատգամավորներ Վոլոդյա Բադալյանը եւ Ռոբերտ Ենգոյանը խոսափողի առջեւ հրապարակավ նշեցին, որ իրենք այլեւս «Բարեփոխումներ» խմբում գտնվելու առիթ չունեն: Պատճառը հիմնավոր է. այս երկու պատգամավորները վաղուց արդեն Կարեն Դեմիրճյանի գլխավորած Հայաստանի ժողովրդական կուսակցության անդամներն են: Արմեն Մարտիրոսյանի գլխավորած «Բարեփոխումները» շեշտակի իշխանամետ է, իսկ ՀԺԿ-ն՝ ոչ: Հիշեցնենք նաեւ, որ այս խմբի անդամն էր ԱԺ խոսնակ Խոսրով Հարությունյանը, դեպքերի այս դասավորությամբ նա կդառնա անկախ պատգամավոր:

Ըստ ԱԺ կանոնակարգի, երկշաբաթյա ժամկետում «Բարեփոխումներ» խումբը կլուծարվի, եթե, իհարկե, չգտնվեն անկախ պատգամավորների շարքից երկու նոր անդամ: ԱԺ կազմի փոփոխություններից հիշատակենք նաեւ «Երկրապահ» պատգամավորական խմբից Հովհաննես Մատինյանի դուրս գալու փաստը: Ինչը սակայն մի կաթիլ ջուր է լճում: 78 պատգամավոր ունեցող խումբը կորցրեց մեկ անդամ:

Ն. Ա.

ԱՆԴՐԱԴԱՐՁ

Նախարար Օսկանյանը չի առաջարկել միջնորդություն Իրանի եւ Իսրայելի միջեւ

Իսրայելական «Հաարեց» թերթում հրապարակված տեղեկատվության համաձայն, իբր ՀՀ ԱԳ նախարար Վարդան Օսկանյանն առաջարկել է Հայաստանի միջնորդությունը իսրայելա-իրանական հարաբերությունների բարելավման հարցում եւ ընդգծել, որ Իրանի նախագահի հետ տեղի ունեցած հանդիպումները վստահեցրել են, որ Իրանը հետաքրքրված է նման բանակցություններով:

Երեկ արտգործնախարարության մամուլի խոսնակ Արսեն Գասպարյանն ընդգծեց, որ նման բան տեղի չի ունեցել, հավելելով, որ արտգործնախարարի Իսրայելում լրատվամիջոցների ներկայացուցիչների հետ հանդիպման մեկնաբանություններում առկա են անճշտություններ: Ըստ պրն Գասպարյանի, շուրջ երկու ժամ տեւած հանդիպման ընթացքում լրագրողներից մեկը պրն Օսկանյանին հարցրել է, թե «հաշվի առնելով Հայաստանի եւ Իրանի միջեւ գոյություն ունեցող լավ հարաբերությունները, արդյոք Հայաստանը պատրա՞ստ է միջնորդի դեր ստանձնել Իսրայելի եւ Իրանի միջեւ հարաբերությունների բարելավմանը նպաստելու նպատակով»: Հարցին ի պատասխան պրն Օսկանյանը նշել է, որ համապատասխան դիմումի դեպքում Հայաստանը պատրաստ է ստանձնելու նման դեր: Իսկ այն հարցին, թե Իրանն արդյոք պատրա՞ստ է երկխոսության, պրն Օսկանյանը պատասխանել է, որ Իրանում վերջերս ունեցած իր հանդիպումների արդյունքում, մասնավորապես Իրանի նախագահ Խաթամիի հետ, այն կարծիքն է կազմել, որ Իրանն ընդհանրապես տարբեր պետությունների հետ տարակարծությունների կարգավորման նպատակով կողմնակից է երկխոսության:

Արսեն Գասպարյանն միանշանակ ընդգծում է, որ Իսրայելի եւ Իրանի միջեւ հարաբերությունների կարգավորման նպատակով Օսկանյանը ոչ թե իր միջնորդությունն է առաջարկել, այլ նման դիմումի դեպքում չի բացառում Հայաստանի կողմից համապատասխան գործողությունների իրականացումը:

Ա. Ա.

Նախապատրաստվում է վարչապետի այցը Մոսկվա

ՄՈՍԿՎԱ, 4 ՆՈՅԵՄԲԵՐ, ԱՐՄԵՆՊՐԵՍ: Այսօր երեկոյան Հայաստանի կառավարական պատվիրակությունը՝ էներգետիկայի նախարար Գագիկ Մարտիրոսյանի գլխավորությամբ, Ռուսաստանում ՀՀ դեսպանատանը հանդիպեց Ռուսաստանի առաջին փոխվարչապետ Վադիմ Գուստովի հետ: Քննարկվեցին ՀՀ վարչապետ Արմեն Դարբինյանի Մոսկվա կատարելիք առաջիկա պաշտոնական այցի մանրամասներ, ՀՀ ատոմակայանին վառելիքի մատակարարման խնդիրը, մոռացության չմատնվեց նաեւ ռուսական բանկերում սառեցված Սպիտակի երկրաշարժից տուժածներին ուղարկված սփյուռքահայության օգնության հարցը, որը կազմում է մոտ 10 մլն ԱՄՆ դոլար: Հանդիպմանը հայկական կողմից մասնակցում էին նաեւ «Հայներարտբանկի» վարչության նախագահ Էդուարդ Արաքելյանը, Ռուսաստանում ՀՀ դեսպան Գագիկ Շահբազյանը:

«Մարիոթի» չկայացած ասուլիսը

Երեկ, «Արմենիա-2» հյուրանոցի մասնաշենքում պետք է տեղի ունենար «Մարիոթ ինթերնեշլի» ասուլիսը, որի ընթացքում հյուրանոցի նոր սեփականատերերը, ինչպես նաեւ նրանց կողմից վարձված՝ հյուրանոցային համակարգում միջազգային համբավ ունեցող կառավարիչ «Մարիոթ» ընկերությունը կներկայացնեին «Արմենիա» հյուրանոցային համալիրը 4 կամ 5 աստղանի դարձնելու հնարավորությունները: Բայց ասուլիս տեղի չունեցավ: Պատրվակը լրագրողների բացակայությունն է, ինչը, սակայն, բնավ չի նշանակում, թե մեր մամուլը չի հետաքրքրվում «Մարիոթի» ծրագրերով: Նրանց պարզապես տեղյակ չէին պահել: Ավելի ուշ, ընկերության իրավաբան Թոմ Սամուելյանը «Ազգին» պարզաբանեց, թե փաստաթղթերի իրավական ձեւակերպումները դեռեւս ավարտված չեն: Հուսով ենք՝ շուտով կավարտվեն եւ կներկայացվեն:

digitised by A.R.A.R.@

ԱԶԳ ԸՆԹԱՑԻԿ

ՀԱՅՏԱՐԱՐՈՒԹՅՈՒՆ

Նախորդ վարչակարգի վարած քաղաքականության ուղեգծի ՀՌԱԿ ամփոփ գնահատականը

Սկիզբը էջ 1

Արմատավորվեցին ազգային հիմնահարցերից նահանջելու, հայության առողջ ներուժն արհամարհելու, ազգային քաղաքական ուժերը, այդ թվում նաեւ Հայաստանի Ռամկավար Ազատական կուսակցությունը պառակտելու, չեզոքացնելու կամ ջլատելու, քաղաքական հետապնդումներ իրականացնելու,

տնտեսությունը կլանային ցանցերով ղեկավարելու, շուկայական համակարգի հիմք հանդիսացող մասնավորեցման գործընթացը «յուրայինների» միջոցով «սեփականաշնորհմամբ» նենգափոխելու, արտադրական հզոր կարողությունները փոշիացնելու եւ անպատիժ թալանելու,

սոցիալական ապահովության եւ արդարության, զբաղվածության հարցերին թեթեւամիտ վերաբերվելու,

կրթության, գիտության եւ մշակույթի հիմնախնդիրների լուծման գործում անկարողություն դրսեւորելու,

հասարակությունը քրեականացնելու եւ աղմուկ հանած մի շարք սպանություններ չբացահայտելու կամ թաքցնելու,

1995 թ. ոչ արդար խորհրդարանական ընտրությունները ոգեշնչելու եւ կազմակերպելու, անձնական նվիրվածության սկզբունքից ելնելով կադրային քաղաքականություն իրականացնելու հոռի բարքերն ու սովորությունները:

Այդ ժամանակահատվածում ՀՀ նախագահի եւ նրան սատարող որոշ քաղաքական ուժերի դիրքորոշման եւ գործելակերպի մեջ տեղ գտան Արցախյան հակամարտության կարգավորման պարտվողական քաղաքականության վտանգավոր դրսեւորումներ, ինչը վերջին հաշվով համընդհանուր դժգոհության եւ ժողովրդից իշխանության ինքնաօտարացման պայմաններում հանգեցրեց քաղաքական խորը ճգնաժամի, որը լուծվեց Լեւոն Տեր-Պետրոսյանի եւ մի շարք բարձրաստիճան ՀՀՇ-ական պաշտոնյաների հրաժարականներով եւ նախագահական արտահերթ ընտրություններով:

Ակնհայտ է, որ չնայած որոշ դրական միտումների, հասարակությանը այնուամենայնիվ այսօր էլ չի հաջողվել ազատվել նախորդ վարչակարգի օրոք ձեւավորված բացասական երեւույթներից ու դրանց իներցիայից: Եվ այդ ամենի նկատմամբ սկզբունքային վերաբերմունք չդրսեւորելու, կատարածի եւ չկատարածի համար նախորդ իշխանությունների ու նրանց սատարող քաղաքական ուժերի պատասխանատվության չափը չպարզելու, ժամանակին գնահատական չտալու կամ այն ծածկելու դեպքում, հետզհետե կվերանա հավատը եւ հույսը նաեւ նոր իշխանությունների, նրանց ուղեգծի եւ ծրագրերի նկատմամբ:

Հայաստանի Ռամկավար Ազատական կուսակցության Հանրապետական վարչությունը գտնում է, որ նախորդ իշխանությունների քաղաքական ուղեգծի օբյեկտիվ, առողջ եւ ամփոփ գնահատականը երկրի զարգացման, մթնոլորտի առողջացման եւ ապագա ազգային համաձայնության հիմք կհանդիսանա:

ՀԱՅԱՍՏԱՆԻ ՌԱՄԿԱՎԱՐ ԱԶԱՏԱԿԱՆ ԿՈՒՍԱԿՑՈՒԹՅԱՆ ՀԱՆՐԱՊԵՏԱԿԱՆ ՎԱՐՉՈՒԹՅՈՒՆ

Նորաստեղծ Ազգային անկախության կուսակցությունը կլինի այլընտրանքային կազմակերպություն

ԵՐԵՎԱՆ, 4 ՆՈՅԵՄԲԵՐ, ՆՈՅՅԱՆ ՏԱՊԱՆ: Ազգային անկախություն կուսակցությունը հակադաշնակցական կառույց չէ: Այս մասին նոյեմբերի 4-ին՝ նորաստեղծ կուսակցության առաջին մամուլի ասուլիսին, ասաց կուսակցության նախագահ, նախկին դաշնակցական Գառնիկ Իսագուլյանը:

Պրն Իսագուլյանի խոսքերով, նորաստեղծ կուսակցության եւ Դաշնակցության գաղափարախոսությունների միջեւ ընդհանրությունները շատ են, իսկ հիմնական տարբերությունը կազմակերպական հարցերում է. Ազգային անկախություն կուսակցությունում անհատ քաղաքական գործիչներին կտրվի գործելու լայն դաշտ, ինչն արգելվում է Դաշնակցությունում: Նորաստեղծ կուսակցությունում բացակայում է նաեւ կուսակցությունից հեռացնելու մեխանիզմը: Կա ինքնահեռացման տարբերակ, որը կարող է կիրառվել երեք դեպքում. եթե կուսակցության անդամը հանդես է գալիս կազմակերպության ծրագրերին հակասող հրապարակային ելույթներով, դատավճռով համարվում է քրեական հանցագործ եւ դատապարտվում: Ընդ որում, վերջին կետը չի տարածվում քաղաքական հետապնդումների վրա:

Կուսակցության նախագահը նշեց նաեւ, որ իր ղեկավարած կազմակերպությունը մասնակցելու է առաջիկա խորհրդարանական ընտրություններին, սակայն հավաստիացրեց, որ կազմակերպության ստեղծումը պայմանավորված չէ միայն այդ խնդրով:

«Վերջին տարիներին քաղաքական կյանքը Հայաստանում կարծես թե կանգնել է. տարբեր փուլերում նույն դեմքերն են, նույն կուսակցությունները: Այդ առումով Ազգային անկախությունը կլինի այլընտրանքային կազմակերպություն», հավաստիացրեց Իգոր Մուրադյանը: Իսկ կուսակցության անվանումը նա հիմնավորեց հետեւյալ կերպ. «Հայաստանում չկան մեծ եւ փոքր խնդիրներ. բոլորն էլ առնչվում են ազգային անկախության հարցերին»:

Գառնիկ Իսագուլյանը մոտ 2,5 տարի գտնվում էր ընդհատակում՝ մեղադրյալ էր «31»-ի գործով. ՀՅԴ շարքերից հեռացվել է 1997 թ. մայիսին: Նորաստեղծ կուսակցության գաղափարական ներկայացուցիչն է Իգոր Մուրադյանը, որը ՀՅԴ շարքերից հեռացվել է 1992 թ.-ին, իսկ կազմակերպական ներկայացուցիչը՝ Հրանտ Խաչատրյանը, որը Դաշնակցությունից հեռացվել է 1998 թ. աշնանը:

«Երկրապահին» հակադրվեց 10 կուսակցություն

Սկիզբը էջ 1

Չորեքշաբթի վճռվում էր ՀՀ նոր ընտրական օրենսգրքի ճակատագիրը, եւ քվեարկության դրվելիք երկու տարբերակների հեղինակներն էլ միմյանց դեմ դուրս բերեցին ծանր հրետանին: Առաջին համազարկը ԻՄ նախագահ Պարույր Հայրիկյանի կողմից էր, որը հռետորական հարցում հղեց կուսակցություններին ու կայացածության մեջ մեղադրողներին. «3-4 օր առաջ քաղաքականության մեջ մտած գործիչն ասում է՝ կուսակցությունները չեն կայացել: Այդ, ԱԻՄ-ը չի՞ կայացել, 80 տարվա պատմություն ունեցող կոմկուսը, ՀՅԴ-ն, որ 100 տարվանից ավելի գործում է... Եթե դուք չեք կայացել, դա ձեր պրոբլեմն է»: Պարույր Հայրիկյանը հրապարակեց հոկտեմբերի 30-ին Անգլիայի պատմության մեջ տեղի ունեցած վճռաբեկ փոփոխությունը, ըստ որի Մեծ Բրիտանիայի Միացյալ Թագավորությունն անցնում է ընտրությունների համամասնական համակարգին:

ԱԺՄ-ի կողմից Սեյրան Ավագյանն ընդգծեց, որ հանցագործ աշխարհը ձեռք է մեկնել քաղաքականությանը, եւ այս պայմաններում մեծամասնական ընտրություններին գնալը նշանակում է քրեականացնել քաղաքականությունը: Անգրագետից սկսած մինչեւ ցանկացած մակարդակի մարդ ձգտում է պատգամավոր դառնալ, եւ քաղաքային հեղինակությունները հաջողում են: ԱԺՄ տառապանքը փորձ ունի: Օրերս ԱԺ Երեւանի եւ Գյումրիի թափուր ընտրատարածքներում էլ ԱԺՄ հայտնի քաղաքական գործիչներից եւ ոչ մեկը չընտրվեց, փոխարենն ընտրվեցին գործարանների տնօրեններ, քաղաքային եւ գործադիր իշխանության ազդեցիկ դեմքեր: Թվաբանական պարզ հաշվարկով Սեյրան Ավագյանը փաստեց, որ «Երկրապահի» տարբերակը կուսակցություններին առավելագույնը թույլ է տալիս 3-4 մանդատներ վիճարկել գալիք ԱԺ-ում, իսկ հանուն դրա ոչ մի կուսակցություն չի մասնակցի ընտրապայքարին: Բոյկո՛տ, ահա այն զենքը, որ միասնական տարբերակի կողմնակիցները հակադրեցին «Երկրապահին», հիմա՝ նաեւ նախագահ Ռոբերտ Քոչարյանին, թեեւ փաստենք, որ «Ազգին» տված հարցազրույցում նա սառնասրտորեն էր գնահատել բոյկոտի հնարավորությունը:

Պատգամավոր, որին կընտրի ամբողջ հանրապետությունը

Սեյրան Ավագյանն առաջարկեց հանգուցալուծում. եթե իշխանությունները մերժում են կուսակցությունների կայացման փաստը, ապա գոնե մեծամասնական ընտրակարգով քվեարկելն ընդունելի է, բայց ամբողջ հանրապետությունը դարձնում ենք մեկ ընտրատարածք, եւ բոլոր 131 պատգամավորներին ընտրում են Հայաստանի բոլոր ընտրողները: Այս պարագայում քաղաքային հեղինակությունների գործոնը կչեզոքանա: Ազնիվ ելք, բայց կիրառման առումով՝ դժվարին:

ՀՅԴ պատգամավոր Ռուբեն Հակոբյանը, ինչպես նաեւ «Հանրապետություն» խմբակցության նորահայտ տարբերակի հեղինակ Դավիթ Մաթեւոսյանն առաջարկեցին առավել կատարելագործված եւ հնարավոր մեծամասնական տարբերակ: Ի մասնավորի՝ Ռուբեն Հակոբյանն ընդգծեց, որ մարզերը կարելի է դարձնել մեկ ընտրատարածք, դիցուք Սյունիքը պետք է ընտրի 6 պատգամավոր, եւ Սյունիքի ընտրական ձայնի իրավունք ունեցող ողջ բնակչությունը ընտրությունների օրն ընտրում է այդ 6 պատգամավորներին: Ռուբեն Հակոբյանը պատկերավոր էր. «Երկրապահի» առաջարկած ընտրատարածքներում առյուծներ չեն լինի, այլ ուրիշ կենդանիներ, իսկ «Երկրապահը» առյուծների կողմնակից է: Խիզախենք, եթե ուզում եք դառնալ պատգամավոր եւ հավակնություն ունեք ձեզ քաղաքական գործիչ համարելու, ապա ձեր թիկունքում պետք է կանգնած լինի ոչ թե մեկ թաղ, կամ երկու-երեք փողոց, այլ հանրապետության նվազագույնը մարզերից մեկի բնակչությունը կամ քաղաքամայրը:

ԱԺ ընտրությունները եւ ղարաբաղյան հանգուցալուծումը

ՀՀՇ նախագահ Վանո Սիրադեղյանը հարցը տեղափոխեց այլ հարթություն. «Հայաստանում թե՛ քաղաքական դաշտի ձեւավորումը, թե՛ կուսակցությունների ձեւավորումը, թե՛ իշխանության եւ ընդդիմության հարցը այս խորհրդարանով չի լուծվելու, այլ լուծվելու է 1999 թ. Ղարաբաղի հանգուցալուծմամբ եւ նոր ընտրություններով (հիմա՝ նախագահական-Ն. Դ.)»: Վանո Սիրադեղյանն ինքնատիպ էր, բանակի գործոնն ընտրություններում նա համարեց անկարեւոր, քանզի իր համոզմամբ, անցած 3-4 տարիներին բանակը քվեարկել է ընդդիմության օգտին: Վ. Սիրադեղյանին անհանգստացնում է Հայաստանից դուրս գտնվող ընտրատարածքների խնդիրը, ինչը Հայաստանում բնակվող ժողովրդին, նրա խոսքերով, փոքրամասնություն է դարձնում: «Կարելի է Հայաստանից դուրս գալ եւ քաղաքական կյանքին մասնակցել, դա մարդու իրավունքների հարց չէ, այլ ազգային անվտանգության խնդիր», եզրափակեց Վ. Սիրադեղյանը: Նա նշեց, որ «Երկրապահը» պետք է փոխզիջումների դիմի, չմոռանալով, սակայն, գուժել գալիք տարում արտահերթ նախագահական ընտրություններ: Հանդուրժողականության կոչին եւ մարտյան նախագահական ընտրությունների «ոչ լեգիտիմության» փաստարկներին միացավ նաեւ Դավիթ Շահնազարյանը՝ հրապարակելով 10 կուսակցությունների համատեղ հայտարարությունը, որի պես գաղափարախոսական տարաձայնություններ ունեցող կուսակցությունների միավորումն է հանուն ժողովրդի կամքի արտահայտության. «Օժանդակության եւ համագործակցության ակնկալիքով դիմում ենք ընտրողներին՝ միասնական ընտրական օրենսգրքի ընդունման պատգամ հղորդել ԱԺ պատգամավորներին»: Եվ այսպես՝ նույն մարտակառքում են «Հայրենիքը», ԻՄ-ը, Կարեն Դեմիրճյանի կուսակցությունը՝ ՀԺԿ, կոմկուսը, ՀՀՇ-ն, «Շամիրամը», ՔԴՄ-ն, ՌԱ(ԼԴ)Կ-ը, «21-րդ դարը» եւ «Մտավորական Հայաստանը»: ԱԺՄ-ը դիվանագիտորեն չէր ստորագրել սույն հայտարարության ներքո, ՀՅԴ-ն, թեեւ պաշտպանում է միասնական տարբերակը, սակայն նման կուսակցական ցանկով հայտարարություն կատարել եւս չկամեցավ:

Մի նրբին մանրամասն, այս հայտարարությունը ոմանք փորձեցին օգտագործել իբրեւ միասնական ճակատի կամ ընդդիմադիր դաշինքի ձեւավորման հայտ: Զորօրինակ՝ Արա Սահակյանն իշխանություններին հակադրեց այս դաշինքը: Ինչին ի պատասխան՝ Դավիթ Շահնազարյանն անմիջապես ճշտեց, որ ոչ մի դաշինք, առավել եւս ճակատ ստեղծված չէ, դա Արա Սահակյանի մեկնաբանությունն է:

Ահաբեկումներից դեպի համաձայնություն

Երկրապահները վիրավորվեցին: Խմբի անդամներից մեկը հստակ էր՝ դաշինքներով «Երկրապահին» չես վախեցնի, դաշինքի անդամներն իրենց վախենալու շատ բան ունեն: Իսկ Ալբերտ Բազեյանը եզրափակեց. «Մեզ կոչ են անում գնալ փոխզիջումների, բայց ինչո՞ւ չեն ասում: Ակամա Լեւոն Տեր-Պետրոսյանի Արցախի հարցում փոխզիջումային տարբերակն եմ հիշում, ուր Ադրբեջանը ոչ մի զիջում չէր անում»: Ալբերտ Բազեյանն ընդունեց պատգամավորներ Ռուբեն Հակոբյանի եւ Դավիթ Մաթեւոսյանի առաջարկների հիմնավորվածությունը: «Երկրապահը» կողմ է երկխոսության:

17:49-ին Խոսրով Հարությունյանի ջանքերով «Երկրապահը» եւ միասնական ընդդիմությունը խաղն ավարտեցին՝ ոչ-ոքի: Ընտրական օրենսգրքի տարբերակներից եւ ոչ մեկը չդրվեց քվեարկության, թեեւ դահլիճում թափուր պատգամավորական աթոռներ չկային: Ամիսներով նիստի չեկած պատգամավորներին բերման էին ենթարկել: Բայց հանուն իրական փոխզիջման, ընտրական օրենսգրքի քվեարկությունը հետաձգվեց նոյեմբերի 16-ին: Վ. Սիրադեղյանը հաշտարարի դերում էր. «Զիջելու տեղ կա, հիմա խոսելու ժամանակ չունենք». խոսելու ժամանակ տրվեց:

Եվրամիության TACIS ծրագրի շրջանակներում գործող Business Support Center կազմակերպությունը նախաձեռնում է սեմինար-պարապմունքների շարք հետեւյալ թեմաներով

ԻՆՉՊԵ՞Ս ԳՐԱՆՑԵԼ ՁԵՐ ՁԵՌՆԱՐԿՈՒԹՅՈՒՆԸ
Ձեռնարկատիրությամբ զբաղվող սուբյեկտների կազմակերպական-իրավական ձեւերը, գրանցման եւ վերագրանցման գործընթացն ու պահանջվող փաստաթղթերը ըստ 1999 թ. հունվարից գործող նոր քաղաքացիական օրենսգրքի, ձեռնարկությունների վրա կիրառվող հարկերն ու հարկային արտոնությունները:
Նոյեմբերի 17-19-ը, ժամը 16:00-18:00, վարձը՝ 7.500 դրամ

ՀԱՇՎԱՊԱՀՈՒԹՅՈՒՆ ՍԿՍՆԱԿ ՁԵՌՆԵՐԵՑՆԵՐԻ ՀԱՄԱՐ
Հաշվապահական հաշվառման հիմնադրույթները, հաշվետվությունների հիմնական ձեւերը եւ նրանցում առկա ինֆորմացիայի օգտագործումը, ձեռնարկատիրական գործունեության վրա կիրառվող հիմնական հարկատեսակները:
Նոյեմբերի 23-26-ը, ժամը 15:30-18:00, վարձը՝ 9.500 դրամ:

ԻՆՉՊԵ՞Ս ԿԱԶՄԵԼ ԲԻԶՆԵՍ ՊԼԱՆ
Բիզնեսի պլանավորման կարեւորությունը, բիզնես պլանի կիրառման ոլորտները եւ մշակման սկզբունքները:
Նոյեմբերի 30-ից դեկտեմբերի 4-ը, ժամը 15:00-18:00, վարձը՝ 12.500 դրամ:

Յուրաքանչյուր խմբում կընդգրկվեն առաջին 15 գրանցվողները:
Մասնակիցներին կտրվեն համապատասխան վկայականներ:
Գրանցման համար դիմել BSC-ի գրասենյակ՝
Մոսկովյան 24, բն. 2, հեռ. 528279, 528654, 561064, 151934, 7182

BSC-ն ձեռներեցներին տրամադրում է անհատական խորհրդատվություն, պատրաստում է միջազգային չափանիշներին համապատասխանող բիզնես ծրագրեր, ինչպես նաեւ ծառայություններ է մատուցում առեւտրի խթանման եւ միջազգային մարկետինգի ասպարեզում:

«ԱԶԳ» ՕՐԱԹԵՐԹ
Հրատարակության Է տարի
Հիմնադիր եւ հրատարակիչ
«Ազգ» թերթի հիմնադիր խորհուրդ
Երեւան 375010, Հանրապետության 47
ֆաքս 562941, AT&T (3742) 151065,
e-mail INTERNET: azg2@arminco.com
Գլխավոր խմբագիր
ՀԱԿՈԲ ԱՎԵՏԻՔՅԱՆ / հեռ. 521635
Խմբագիր
ՊԱՐՈՒՅՐ ՀԱԿՈԲՅԱՆ / հեռ. 529221
Տնօրեն
ՀՐԱՅՐ ԶՈՐՅԱՆ / հեռ. 562863
Համակարգչային ծառայություն / 581841
Apple Macintosh
համակարգչային շարվածքը «Ազգ» թերթի
Յղումը «Ազգին» պարտադիր է
Նյութերը չեն գրախոսվում ու չեն վերադարձվում
«AZG» DAILY NEWSPAPER
Editor
H. AVEDIKIAN / phone: 521635
47 Hanrapetoutian st.,
Yerevan, Armenia, 375010

digitised by A.R.A.R.@

ԱԶԳ

Ընթացիկ

ՆԵՐԻՇԽԱՆԱԿԱՆ

«Երկրապահ»-կառավարություն հարաբերությունները

Դավիթ Զաղոյանը դեմ չէ՞ փոխվարչապետ լինել

Արմեն Դարբինյանի կառավարության ճակատագիրը լավատեսների կարծիքով անորոշ է, հոռետեսների կարծիքով՝ միանգամայն որոշակի. բյուջեի քննարկումների ընթացքում կառավարությանն անվստահություն կհայտնվի:

Այստեղ առանձնակի նշանակություն էլ չունի կառավարության գործունեության գնահատականը: Ուղղակի որքան օրինաչափ էր քաղաքական որեւէ ուժ չներկայացնող անձերից կառավարություն կազմավորելը 98-ի գարնանը, նույնքան օրինաչափ է նման կառավարության ասպարեզից հեռանալը այժմ: Քաղաքականության մեջ իրողությունները չեն անտեսվում: Եթե խորհրդարանում ձեւավորված է ընդդիմություն, այն էլ այնքան ակտիվ, որ եղանակ է ստեղծում, ապա նախագահին սատարողների ճամբարում էլ պետք է գտնվի մի քաղաքական ուժ, որին կարելի լինի համարել իշխանություն: Իրերն իրենց անունով կոչելիս խորհրդարանական ընդդիմությունը օրակարգային է դարձրել ոչ թե Արմեն Դարբինյանի կառավարությունը լուծարելու, այլ այնպիսի կառավարություն ունենալու խնդիրը, որի համար «Երկրապահը» կրի պատասխանատվություն:

Կառավարության ներկա կազմում երկու երկրապահ կա՝ Վազգեն Սարգսյանը եւ Դավիթ Զաղոյանը: Վազգեն Սարգսյանին սուտեր նախարար կոչեն թե կանխատեսեն, որ նրանից կամուֆլյաժն է մնալու առայժմ: ՊՆ նախարարը հայտնվել է բոլոր քաղաքական ուժերից վեր մի դիրքում, եւ թյուրիմացություն կլինի «Երկրապահի» ազդեցությունը համազոր համարել նրա ազդեցությանը:

Այլ է Դավիթ Զաղոյանի պարագան: Նրա դիրքերի ամրապնդումը կամ թուլացումը կառավարությունում համեմատական է «Երկրապահի» կշռի փոփոխությանը երկրի քաղաքական դաշտում: Երբ կազմավորվում էր Դարբինյանի կառավարությունը եւ երկրապահները վերցրեցին ընդամենը մի նախարարական պաշտոն, այն էլ պորտֆելային տարածքային կառավարման, հուզվել կարելի էր նրանց համեստությունից: Բայց 1-2 ամսվա ընթացքում հետեւեցին մարզպետների նշանակումները եւ ինչ-որ պահի պարզ էր, որ «Երկրապահը» մարզպետարանների միջոցով վերահսկում է երկրի գործադիր իշխանությունը: Երկրապահ մարզպետներ Երեւանում, Արարատում, Արմավիրում, Գեղարքունիքում, Վայոց Ձորում, Տավուշում, Շիրակում, Լոռիում եւ երկրապահ նախարար: Հեռանկարում դա չի կարող դեր չկատարել 99-ի խորհրդարանական ընտրություններում, իսկ առայժմ ունեցավ այն նշանակությունը, որ տարածքային կառավարման նախարար Զաղոյանի աթոռն իր կշռով դարձավ երրորդը կառավարությունում:

Կառավարությունում երկրորդ անձը 95 թ. Սահմանադրության ընդունումից ի վեր համարվում է աշխատակազմի ղեկավար-օպերատիվ հարցերի գծով նախարարը: Այն հիմնավորմամբ, որ Զաղոյանն է աշխատում մարզպետների հետ, կառավարությունում երկրորդ դեմքի գործառույթները օպերատիվ կառավարման մասով, գրեթե ամբողջովին փոխանցվել են Զաղոյանին:

Մարզպետ Թեւջերը մի ասույթ ունի, թե վարչապետին պատշաճ բարձրության վրա պահում են խորհրդարանում հարցուպատասխանի արարողությունը եւ լրագրողները: Ներկա խորհրդարանում, եթե պատգամավորի հարցը չի վերաբերում որեւէ ճյուղային նախարարի կամ ՏՐԱՄԵԿԱ-ին (վարչապետի նեղ մասնագիտացումը), որպես կանոն ամբիոնին մոտենում է Դավիթ Զաղոյանը:

Այդքանից հետո ի՞նչ է մնում անել, եթե ոչ պրն Զաղոյանին հարցնել, թե իր գործունեության շրջանակները կառավարությունում մինչեւ ուր են ընդլայնվելու: «Ոչ, ես որեւէ ցանկություն չունեմ տարածքային կառավարման նախարարի պարտականություններից դուրս լիազորություններ ունենալ: Ուղղակի Սահմանադրությունն է պրոբլեմ ստեղծել: Եթե օրենսդրությամբ վերացվում է փոխվարչապետությունը, դա դեռ չի նշանակում, թե կյանքում էլ դրա անհրաժեշտությունը վերանում է: Փոխվարչապետներ ունենալը, որոնք որոշակի ոլորտներ կկոորդինացնեին, հրատապ անհրաժեշտություն է: Միայն չգիտեմ Սահմանադրությունը թույլ կտա՞ պետնախարարի պաշտոնը մեկնաբանել իբրեւ նախարարական պաշտոն եւ փոխվարչապետի գործառույթներ իրականացնող մեկ-երկու պետնախարար ունենալ»:

- Չեմ ցանկանում հարցնել, թե այդ պետնախարարի պաշտոնում ո՞ւմ եք տեսնում, բայց ձեր դիրքերի էվոլյուցիան կառավարությունում կարո՞ղ է ընկալվել իբրեւ «Երկրապահի» ազդեցության մեծացում:

- *Իհարկե, այնքանով, որքանով ես «Երկրապահն» եմ ներկայացնում:*

- Որքանո՞վ է հնարավոր, որ ներկա կառավարության կազմը փոփոխության ենթարկվի եւ արդյոք նոր նշանակումներից հետո «Երկրապահը» քաղաքական պատասխանատվություն կստանձնի՞ կառավարության գործունեության համար:

- *Կառավարության կազմի փոփոխությունները միանգամայն հնարավոր եմ համարում: Հավանական է նախագահը կասարի փոփոխություններ: Հնարավոր է խորհրդարանում անվստահության հարց բարձրացնի ընդդիմությունը բյուջեի քննարկումների ընթացքում: Նոր հնարավոր նշանակումների կապակցությամբ՝ իհարկե, այդ մարդիկ պետք է տիրապետեն իրենց ոլորտներին, բայց նաեւ, կարծում եմ, քաղաքական որեւէ ուժ պետք է ներկայացնեն: Իսկ «Երկրապահի» քաղաքական պատասխանատվություն ստանձնելու մասին վաղ է խոսել:*

- Նշանակումների թվում կլինե՞ն նաեւ «Երկրապահի» թեկնածուներ:

- *Կարծում եմ, այո:*

- Վահան Հովհաննիսյանի հետ ի՞նչ հարաբերություններ ունեք: Նա էլ է տեղական ինքնակառավարման ոլորտով զբաղվում:

- *Հովհաննիսյանը ղեկավարում է մի հանձնաժողով, որը նախապատրաստում է փոփոխությունները «Տեղական ինքնակառավարման մասին» օրենքում: Երբեմն ինձ դիմում են, որ տրամադրեմ այս կամ այն տեղեկությունները: Սիրով տրամադրում եմ:*

- Ձեր լիազորությունները որքան էլ ընդլայնվեն, անվանապես տարածքային կառավարման նախարարն եք: Հայաստանում 95-ից ի վեր տարածքային կառավարման մարմիններն ազդում են ընտրությունների արդյունքների վրա: Ի՞նչ եք կարծում, Վանո Սիրադեղյանը սխալվո՞ւմ է, երբ կարծում է, թե «Երկրապահը» 5-6 տոկոս ձայն կհավաքի առաջիկա խորհրդարանական ընտրություններում:

- *Ընտրությունների հարցում իմ մտահոգությունն է, որ դրանք լինեն օրինականության պայմաններում եւ ճիշտ արտացոլեն հասարակության քաղաքական նախընտրությունները: Ինչ վերաբերում է «Երկրապահի» ձայներին, ես ակնկալում եմ, որ 5-6 տոկոսից ավելի կլինեն: Սիրադեղյանը սխալվում է, որքանո՞վ՝ ցույց կտան ընտրությունները:*

ԼՈՒՍԻՆԵ ՊԵՏՐՈՍՅԱՆ

Ամերիկահայ գործարար Քաֆեսջյանը Հայաստանում ճանաչողական այցով

Նախագահ Ռոբերտ Քոչարյանն երեկ ընդունեց ամերիկահայ հայտնի գործարար, «GLC Enterprises Inc.» ընկերության սեփականատեր Գերհարդ Քաֆեսջյանին եւ նրան ուղեկցող անձանց: Պարոն Քաֆեսջյանն առաջին անգամ է Հայաստանում: ՀՀ նախագահի մամլո գրասենյակի հաղորդագրության համաձայն, նա 1995 թ-ին հիմնադրել է 30 մլն ԱՄՆ դոլար նախնական դրամագլուխ ունեցող «Քաֆեսջյան ընտանիքի հիմնադրամը», որը սեփական բարեգործական ծրագրերի հետ մեկտեղ, ֆինանսական միջոցներ է տրամադրում հայկական տարբեր բարեգործական կազմակերպություններին:

Գերհարդ Քաֆեսջյանը հանրապետության նախագահին հայտնեց, որ մտադիր է ընդլայնել հիմնադրամի գործունեության շրջանակները եւ նախաձեռնել Հայաստանի տնտեսական զարգացմանն ուղղված մի շարք ծրագրեր: Բարձր գնահատելով ամերիկահայ գործարարի ազգանվեր ջանքերը, Ռոբերտ Քոչարյանը ողջունեց հիմնադրամի հիմքում ընկած գաղափարները, ինչպես նաեւ կարեւորեց համագործակցության համար ճիշտ ուղղություններ եւ բնագավառներ գտնելը:

Պարոն Քաֆեսջյանի խոսքերով, իր այցը զուտ ճանաչողական է, որի ընթացքում նպատակ ունի ընդհանուր պատկերացում կազմել Հայաստանի մասին, ուսումնասիրել համագործակցության հնարավորությունները եւ հստակեցնել հիմնական ոլորտները: Նա ուրախությամբ նշեց, որ սփյուռքահայերի սերունդների երազանքը՝ ազատ, անկախ Հայաստանը, այլեւս իրականություն է:

Ըստ նախագահի, լիակատար ազատության համար կարեւոր է ունենալ զարգացած տնտեսություն եւ ձեւավորված հասարակություն: Նրա խոսքերով, յուրաքանչյուր մարդ պետք է աշխատանք ունենա, որպեսզի իրեն լիարժեք ազատ զգա եւ, նաեւ իր մտածելակերպով, դառնա ազատ երկրի քաղաքացի: «Դժվարին եւ հետեւողական աշխատանքը նոր է սկսվում», - եզրափակեց Ռոբերտ Քոչարյանը, ավելացնելով, որ Հայաստանն այդ գործում ակնկալում է Սփյուռքի ակտիվ եւ անմիջական մասնակցությունը:

ԼՈՌԻ

Հունահայ համայնքի հանգանակած գումարով կվերականգնվեն դպրոցներ եւ բուժհիմնարկներ

Շաբաթ օրը Վանաձորում էին երկրաշարժի աղետյալների օգնության հունաստանյան մարմնի ներկայացուցիչներ, ՀՅԴ անդամներ Գեղամ Ցաղջյանը եւ Գրիգոր Երփենյանը, ՌԱԿ անդամներ Հովհաննես Թուլակյանը եւ Զավեն Գրիգորյանը: Նրանց ուղեկցում էր ՀՅԴ բյուրոյի անդամ Մարտուն Մաթեւոսյանը: Հունահայ 8000-անոց համայնքի հանգանակած 300 հազար ԱՄՆ դոլար օգնությունը պետք է օգտագործվի Վանաձորի թիվ 7, 12, 15 դպրոցների, թիվ 2 վարժարանի, Նեղոց գյուղի դպրոցների վերականգնման, ինչպես նաեւ Վանաձորի թիվ 9 դպրոցի կառուցման եւ մանկավարժական ու հակատուբերկուլյոզային դիսպանսերների ամրացման համար:

Հյուրերը եղան Վանաձորի հիշյալ դպրոցներում եւ բուժհիմնարկներում, տեղում ծանոթացան եղած հիմնահարցերին՝ հետագայում եւս իրենց աջակցությունը աղետի գոտուն շարունակելու նպատակով: Փոխմարզպետ Դ. Լոքյանը հավաստիացրեց, որ բացի ամբողջությամբ կառուցվելիք թիվ 5 դպրոցը, մյուս դպրոցները ուսումնական երկրորդ կիսամյակը կսկսեն քարաշեն շենքերում: Իսկ ընդհանրապես, Լոռու մարզում այսօր 58 դպրոց դեռեւս գործում են տնակային պայմաններում: Դրանցից 16-ը 1999 թվականին կունենան շենքային պայմաններ:

Գ. Ցաղջյանի հաղորդած տվյալների համաձայն, հունահայ համայնքի օգնությունն աղետի գոտուն վերջին տարիներին անցնում է 1 մլն դոլարից:

Նա ուրախությամբ նշեց, որ 5 տարի առաջ գաղութի հանգանակած միջոցներով կառուցված Սպիտակի աղյուսի գործարանն աշխատում է, եւ իրենք մտադիր են տարբեր արտադրություններ կառուցելու, աշխատատեղեր ստեղծելու այլ ծրագրեր նույնպես իրականացնել:

Լրագրողների հետ հանդիպման ժամանակ փոխմարզպետը կարեւորեց, որ ցանկալի է տարածաշրջանում հնարավորին չափ իրականացնել նաեւ զարգացման ծրագրեր:

Մարզպետարանն արդեն Հայաստանի կառավարությանն է ներկայացրել արդյունաբերության, գյուղատնտեսության, շինանյութերի եւ այլ արտադրությունների զարգացման 90 ծրագրեր:

Դրանց իրականացումը նույնպես հսկայական ծախսեր եւ աջակցություն է պահանջում:

ՄԱՆՎԵԼ ՄԻԿՈՅԱՆ

Հայերն ու ֆրանսիացիները կկառուցեն միասին

«Քաղաքաշինության հայ-ֆրանսիական արվեստանոց» գաղափարը առայժմ նավարկում է ճարտարապետաշինարարական ինստիտուտից «Հայնախագիծ» ՓԲԸ, այնտեղից՝ քաղաքաշինության նախարարություն, «Մետրոնախագիծ» ՓԲԸ, միս ու արյուն ստանալու իրական հույսերով:

Վերոհիշյալ նախաձեռնող կողմերից հիմնականը՝ ճարտարապետաշինարարական ինստիտուտը, դեռեւս 1992 թվականից սերտ համագործակցության մեջ էր Մարսելի եւ Փարիզի Վիլմեն ճարտարապետական ինստիտուտների հետ, ընդհուպ դիպլոմի համարժեքության ճանաչում (1994), դիպլոմային պաշտպանության հանձնաժողովներում փոխադարձ մասնակցություն, բազմաթիվ ուսանողների կատարելագործում Ֆրանսիայում: Նոր արվեստանոցը համախմբելու է հենց այդ՝ կատարելագործումն անցած երիտասարդ ճարտարապետներին, որոնք կաշխատեն նոր տնտեսությանը համապատասխան ու տեղական առանձնահատկությունները հաշվի առնող մոտեցումներով: Նրանք կզբաղվեն ճարտարապետական փաստաթղթերի (պլանների) մշակմամբ, շենքերի, թաղամասերի վերակառուցմամբ, ենթակառուցվածքների նախագծմամբ եւ այլն: Ֆրանսիական կողմը հանդես կգա խորհրդականի կարգավիճակով եւ հատկապես կօգնի ծրագրերի ճիշտ մատուցմանը եվրոպական մարմիններից համապատասխան ֆինանսավորում ստանալու համար:

Արվեստանոցի ստեղծման եւ Լոռու մարզի հետ առաջին ծրագրի իրականացման նպատակով Երեւան էր ժամանել Ֆրանսիայի կապիտալ շինարարության, տրանսպորտի եւ սարքավորումների նախարարության ներկայացուցիչ, ճարտարապետ Տիերի Հյուբերը: 1997 թ. Լոռու մարզի եւ Ֆրանսիայի Ռոն-Ալպ-Կոտ դ'Ազյուրի շրջանի միջեւ կնքվեց համագործակցության պայմանագիր, որն իր առաջին կիրառումը գտավ քաղաքաշինության բնագավառում: Ըստ երկու կողմերի մտահղացման, արվեստանոցը պետք է ակտիվ դեր ստանձնի այս համագործակցության շրջանակներում, օրինակ, մշակելով Վանաձորի Տարոն թաղամասի եւ Ստեփանավանի ջրամատակարարման համակարգերի բարելավում:

Ֆրանսիացի եւ հայ մասնագետներն արդեն եղել են Լոռու մարզում, հանդիպել մարզպետի եւ համապատասխան ծառայությունների ղեկավարների հետ, մարզպետարանում կազմվել է աշխատանքային խումբ՝ որոշակի առաջարկներ ու նախագծեր պատրաստելու համար:

ԻՆԵՍ ՇԱՐՈՅԱՆ

Ամերիկյան մանկաբուժության մեթոդները Հայաստանում

Երեկ Երեւանում բացվեց մանկաբույժների վերապատրաստման կենտրոն, որտեղ ժամանակ առ ժամանակ կանցկացվեն սեմինարներ ու դասախոսություններ՝ նոր, բժշկական մեթոդներին ու տեխնոլոգիաներին, հիվանդների խնամքի ու ախտորոշման մոտեցումներին ծանոթացնելու եւ ուսուցման նպատակով: Կենտրոնն ունի միաժամանակ 60 բժիշկների համար թրեյնինգ-պարապմունք անցկացնելու հնարավորություն: Հաստատությունը հիմնվել է ՀՀ առողջապահության նախարարության՝ Հայաստանում մանկական առաջնային բուժսպասարկման զարգացման ծրագրի շրջանակներում: Արդեն երկու տարի գործող այս ծրագիրը հովանավորում են «AmeriCares» կազմակերպությունն ու UNICEF-ը: Ծրագիրն օժանդակում է նաեւ Հայաստանի ամերիկյան համալսարանի առողջապահական ծառայությունների հետազոտման կենտրոնը, որի փոխտնօրեն Ռոբերտ Մակֆերսոնը տեղեկացրեց, որ վերոհիշյալ ծրագրի շրջանակներում արդեն վերապատրաստվել են հանրապետության մոտ 100 մանկաբույժներ: Ծրագիրն առայժմ ընդգրկում է Երեւանի մեկ-երկու եւ Արտաշատի մեկ պոլիկլինիկա, սակայն հետագայում կիրագործվի հանրապետության մյուս մարզերում եւս: Պրն Մակֆերսոնը տեղեկացրեց, որ կենտրոնը նախաձեռնել է նաեւ մի ծրագիր, որի նպատակը կլինի բարձրացնել բնակչության բժշկական կրթվածությունը. «Այստեղ կա բավականին լավ մասնագիտական ներուժ, սակայն չկա առողջապահական կրթվածության մակարդակ»: Տեղեկացնենք նաեւ, որ երեկ Հայաստանի ամերիկյան համալսարանում մոտ 70 մանկաբույժների համար դասախոսություն կարդացին ամերիկացի երկու մասնագետներ՝ ԱՄՆ Եյլի համալսարանի պրոֆեսոր Ռոբերտ Բալթիմորը՝ աշխարհում մանկական ինֆեկցիոն հիվանդությունների տարածման վերաբերյալ, եւ Նյու Յորքի «Welch Allyn Inc» բժշկական սարքավորումների եւ տեխնոլոգիաների կենտրոնի ներկայացուցիչ Դեյվիդ Հոլը՝ ամերիկյան նոր տեխնոլոգիաների վերաբերյալ:

Մ. Գ.

digitised by A.R.A.R.@

ԱԶԳ

ազգային

ՀԱՐԿԱՅԻՆ

22-րդ հոդվածը կկրճատի՞ ստվերային տնտեսությունը

Հարկային մարմինների հավաստմամբ, այսօր հանրապետությունում ստվերային տնտեսությունն աննախադեպ ծավալների է հասել: Գործարարներն իրենց հերթին ստվերայնության բուն պատճառը վերագրում են հարկային օրենսդրության անկատարությանը: Ինչեւէ, հարկատու-հարկահան անվերջանալի խնդիրներ, որոնց արդյունքում որպես կանոն տուժող կողմում են հայտնվում սպառողները: Այս տարի հարկային տեսչության կողմից նախատեսված է բյուջե մուտքագրել 57,2 մլրդ դրամ, սակայն ամենայն հավանականությամբ հարկային տեսչությանը չի հաջողվի բյուջեի հանդեպ կատարել պարտավորությունները եւ որպես իրավիճակից դուրս գալու ելք, հոկտեմբերի 1-ից կիրառության է դրվել դեռեւս մեկ տարի առաջ ընդունված, 22-րդ հոդվածը: Ըստ սույն հոդվածի, այսուհետ հարկային տեսուչներին իրավունք է վերապահվում իրացվող ապրանքի վրա, ըստ ցանկության, սահմանել շուկայական գին եւ այդ գնով հաշվարկել հարկերը՝ հաշվի չառնելով հարկատուի ապրանքաշրջանառությունը, ծավալները, ապրանքի որակը, ժամկետը եւ այլն: Ի դեպ, հարկատուները դժգոհ են նաեւ նրանում, որ հոդվածը գրված է բարդ, անհասկանալի լեզվով, օգտագործված է տնտեսագիտական այնպիսի տերմինաբանություն, որը, մեղմ ասած, հարկատուների զգալի մեծամասնության համար մատչելի չէ: Գործածված է միջին գին, հսկիչ գին սահմանումը, իսկ զուգահեռ հստակեցված չէ, թե ինչ սկզբունքով եւ ում կողմից են սահմանվելու հսկիչ գները:

Հիշեցնենք, որ գործող հրամանագրով հարկատուները հարկային տեսչությանը հաշվեկշռային հաշվարկները ներկայացնում են տարին մեկ, մինչդեռ 22-րդ հոդվածի կիրարկումով հարկահաններին տրվում են անսահմանափակ լիազորություններ եւ ցանկացած ժամանակ իրավունք է վերապահվում ստուգումներ կատարել: Ի դեպ, մինչ հիշյալ հոդվածի կիրարկումը, ՀՀ ֆինանսների եւ էկոնոմիկայի նախարար Էդվարդ Սանդոյանը եւ ՀՏ պետ Արտաշես Թումանյանը հանդիպել են մի շարք գործարարների, լսել վերջիններիս մտահոգությունը, բայց եւ այնպես նախընտրել են կիրառության դնել 22-րդ հոդվածը: Թե ինչի կարող է հանգեցնել դրա կիրարկումը, «Ազգը» փորձեց պարզել օրենսդիր եւ գործադիր իշխանության ներկայացուցիչների, ինչպես նաեւ մանրածախ առեւտրով զբաղվողների հետ հանդիպման ընթացքում:

Ձեռնարկատերերի միության նախագահ, պատգամավոր Հերմինե Նաղդալյանի կարծիքով, առկա են ստվերայնության տարբեր ձեւեր եւ որպես կանոն խոշոր հարկատուները մշտապես հովանավորվում են: Փոքր եւ միջին բիզնեսով զբաղվողներն օրենքի անկատարության հետեւանքով ստիպված են լինում խուսափել հարկերից, քանի որ, ըստ Նաղդալյանի, այն ծախսերը, որոնք գործարարը կատարում է ձեռնարկությունն աշխատեցնելու համար, մեծ մասը գործող օրենսդրությամբ ձեւակերպելն անհնարին է: Ստացվում է, որ տնտեսվարող սուբյեկտը ստիպված է թաքցնել արտադրության կամ իրացման մի մասը, որպեսզի դրանով իսկ ծածկի կատարած ծախսերը: Հերմինե Նաղդալյանի հավաստմամբ, եթե ստեղծվեն այնպիսի հնարավորություններ, որ գործարարները կարողանան ձեւակերպել կատարած բոլոր ծախսերը, ապա ստվերայնությունն առնվազն 60-70 տոկոսով կնվազի: Հիշեցնենք, որ խնդիրն առկա է ոչ միայն տեղական արտադրողների, այլեւ ներմուծողների մոտ, քանի որ ներմուծման ընթացքում եւս կատարվում են հսկայական ծախսեր, որոնք փաստաթղթային ձեւակերպումներ չեն ստանում: Տիկին Նաղդալյանի հավաստմամբ, անհասկանալի լեզվով գրված հոդվածը կարող է հանգեցնել նրան, որ հարկային տեսուչը օգտվի գործարարի չիմացությունից, կիրառի այլեւայլ միջոցներ, եւ գումարները բյուջե մուտքագրվելու փոխարեն գրպանվեն, ինչը հայ իրականության մեջ արդեն սովորական երեւույթ է: Հերմինե Նաղդալյանը վրդովմունքով ընդգծեց, որ կարգը ստեղծում է այնպիսի վիճակ, որ ամեն օր հարկատուները առնչվեն հարկային տեսուչների հետ: «Դուք պատկերացնո՞ւմ եք գործարարի վիճակը, որը մշտապես հարկային տեսուչի ուշադրության կենտրոնում, նրա ճնշման տակ է: Իսկ կարգը հնարավորություն է տալիս տեսուչներին օպերատիվ հետախուզական ստուգումներ անցկացնել, ապրանքաշրջանառությունը կամ գները համեմատել անցյալ տարիների հետ, այն դեպքում, որ դրանք փոփոխական են, իսկ մենք չենք կարող պնդել, թե անցյալ տարի շրջանառությունը եղել է X միավոր, իսկ այս տարի պակասել կամ ավելացել է», ընդգծեց տիկին Նաղդալյանը, վստահորեն հայտարարելով, որ ստեղծված իրավիճակը կհանգեցնի երկու տարբերակի: Կամ մեծ թվով ձեռնարկություններ կփակվեն, կամ էլ գործարարին կմնա մեկ հնարավորություն, որ հարկային տեսուչին ասի՝ իմ հիմնարկություն չգաս, ես ամեն ամիս քո գումարը կտամ, միայն թե չխառնվես իմ գործերին: Սա գործարարների միահամուռ կարծիքն է եւ միակ նախընտրելի տարբերակը: Ըստ Նաղդալյանի, այս իրավիճակը կբերի փոքր եւ միջին բիզնեսի նվազեցման, քանի որ նրանք հարկային օրենսդրության անկատարության հետեւանքով այսօր հայտնվել են առավել անպաշտպան դաշտում:

Հարկային տեսուչները ստանում են 18-20 հազար դրամ աշխատավարձ եւ, ըստ տնտեսվարող սուբյեկտների, այսչափ չնչին աշխատավարձ ստացողին տալ անսահմանափակ լիազորություններ եւ վստահել, որ ընձեռված հնարավորությունները չեն ծառայեցնի անձնական նպատակներին, խիստ կասկածելի է: Ըստ Նաղդալյանի, «ներկայումս ստվերայնությունը չի կարելի դիտել ընդամենը գործարարի օգտին: Այն կիսովի է, գործարք է հարկատուի եւ հարկային տեսուչի միջեւ եւ վստահ եմ, որ երկրում ամբողջ տնտեսությունը հարկային ծառայության ուշադրության կենտրոնում է: Չկա այնպիսի գործարք, որը նրանցից թաքցված է: Այս պարագայում վստահ եմ, որ հարկային տեսուչները մեծ դեր են խաղում, այլապես նրանք երբեք թույլ չէին տա ստվերայնության այսչափ ծավալների աճ»:

Համակարծիք էր նաեւ «Արարատ-Լադա» ՓԲԸ տնօրեն Անդրանիկ Մանուկյանը: Ըստ պարոն Մանուկյանի, ներկայումս կան շուրջ 200 խոշոր հարկատուներ, եւ կարգի կիրարկումը կբերի հարկատուների գործարքների նվազեցման: «Եթե ֆիրման մեծաքանակ ապրանք է ներմուծում, ապա նախընտրում է արագ եւ ժամանակին վաճառել, որպեսզի շրջանառությունը մեծ լինի, ոչ թե շահույթը: Իսկ շուկայում անհատների կողմից վաճառվող ապրանքը թանկ է լինում: Մինչդեռ հարկային տեսուչը հիմք ընդունելով վիճակագրական տվյալները, դրանք կիրառելով գործարարների հանդեպ, բնական է, չի նպաստի հարկերի ավելացմանը», նկատեց պարոն Մանուկյանը, արձանագրելով, թե միեւնույն է, հարկերը վճարելու են պարտաճանաչ հարկատուները, իսկ չվճարողները նորից չեն վճարի, արդյունքում կկրճատվի հարկատուների թվաքանակը եւ կնվազեն բյուջեի մուտքագրումները:

«Նաիրիտ» ՓԲԸ տնօրեն Գագիկ Ներսիսյանը նախկինում միանշանակ դեմ լինելով 22-րդ հոդվածի կիրարկմանը, այժմ, որոշ ֆինանսիստների հետ հանդիպելուց հետո, փոխել է կարծիքը: Թեպետ որպես պատգամավոր եւ տնտեսվարող սուբյեկտի ղեկավար, չկարողացավ թաքցնել դժգոհությունը մասնավորապես հարկային տեսուչներին անսահմանափակ լիազորություններ արտոնելու համար: Ներկայումս հայաստանյան շուկայի մեծածախ եւ մանրածախ ապրանքների տարբերակումը տատանվում է 50 տոկոսով: Գոյություն ունեն միջազգային ֆիքսված գներ, եւ տեսուչներին տալ ընտրության լայն հնարավորություն ինտերնետի կամ առեւտրային կատալոգի գներով հաշվարկել հարկերը, անընդունելի է, քանի որ միջազգային գները 3-4 անգամ գերազանցում են հայաստանյան շուկայի գներին եւ հաշվարկման այս սկզբունքը կբերի անկանխատեսելի հետեւանքների: Թեպետ, Գագիկ Ներսիսյանի կարծիքով, հոդվածի կիրարկումը չի հարվածի մանր եւ միջին բիզնեսին: «Ես նկատի ունեմ նորմալ բիզնեսը, ոչ թե թաքցնովին: Ակնհայտ է, որ կա ապրանքատեսակների մի խոշոր խմբաքանակ, որը անհավատալի ցածր գներով է իրացվում շուկայում: Մինչդեռ նորմալ հարկարարության գործընթացում հնարավոր չէր շուկայում նման ազատական գների քաղաքականություն վարելը: Հոդվածի կիրարկումը կարող է հանգեցնել մի կողմից բավականին նպաստավոր պայմանների եւ խթանել բիզնեսի զարգացումը, մյուս կողմից վտանգավոր է հարկային տեսուչների կամայական գների քաղաքականություն վարելը: Եվ մտահոգիչ է, որ այս պարագայում գործարարը ստիպված կլինի վճարել ավելի պակաս, քան պետությանն է վճարում, եւ բյուջե գումարներ չմուտքագրվեն: Այս վտանգը առկա է, քանի դեռ հարկային օրենսդրությունն անկատար է: Պարոն Ներսիսյանը տեղեկացրեց, որ «Հայրենիք» պատգամավորական խմբի կողմից շուտով ներկայացվելու է համապատասխան նախագիծ, ըստ որի բոլոր տեսակի ստուգումները, այդ թվում հարկային տեսուչների կողմից, կկարգավորվեն նաեւ օրենքով:

Ֆինանսների եւ էկոնոմիկայի նախարար Էդվարդ Սանդոյանը բոլորովին այլ կարծիքի էր: Ըստ նրա, հոդվածը ինքնին նորամուծություն է հարկային դաշտում եւ, իհարկե, չի կարող խնդիրներ չառաջացնել: «Մենք հարցին զգույշ ենք մոտենում եւ համատարած հարձակողական բնույթ չենք տալիս: Ընդամենը խիստ կենտրոնացված վերահսկողական սկզբունքներով, անձամբ ՀՏ պետի վերահսկողությամբ կկիրառվեն անուղղակի հարկման շրջանառության ճշտման մեթոդները: Կարծում եմ, համատարած շահերի բախում չի առաջացնի: Այս մեթոդը կիրառվում է ամբողջ աշխարհում: Եթե հարկատուն խուսափում է հարկերից, բնական է, պետությունը դիտորդի դերում հանգիստ նստել չի կարող եւ չպետք է թույլ տա անօրինականություններ: Արտառոց երեւույթներ չեն սպասվում եւ միանշանակ համոզված եմ, որ ստվերային տնտեսությունն առավելապես կկրճատվի»: Պարոն Սանդոյանը համոզված է, որ հանրապետությունում չկան խոշոր հարկատուներ, որոնք խուսափում են հարկերից, եւ գտնում է, որ մինչ օրս հարկային մարմինները օրենքով սահմանված լծակներ չեն ունեցել, ուստի այս նորամուծությունը տալիս է գործելու իրավունք եւ քայլ առ քայլ կբերի ստվերային տնտեսության կրճատման: Ըստ Սանդոյանի խորին համոզման, հոդվածը արդյունավետ կլինի, այլապես նման կոշտ միջոցների կառավարությունը չէր դիմի: Սակայն նկատեց, որ կան հարկային տեսուչների վերահսկողական մարմիններ, եւ եթե հարկային մարմինների կողմից լինեն չարաշահումներ, ապա նրանց հանդեպ կկիրառվեն վարչարարական համապատասխան որոշումներ, ընդգծելով, որ ՀՏ պետն է պատասխանատու օրենսդրության կիրարկման եւ հարկային տեսուչների գործելակերպի համար:

Թե հանրապետությունում որքան խոշոր հարկատուներ կան եւ որոնք են խուսափում հարկեր վճարելուց, նախարարը դժվարացավ պատասխանել եւ խորհուրդ տվեց դիմել հարկային տեսչության պետին: Պարոն Թումանյանի հետ հանդիպման մեր ջանքերն ապարդյուն անցան:

Մինչ նյութը պատրաստվում էր տպագրության, տեղեկացանք, որ մի շարք խանութներում հարկային տեսուչներն արդեն հասցրել են կատարել «սեւ գործ», որի արդյունքում արդեն տասնյակից ավելի խանութներ փակման եզրին են:

ԱՐԱՔՍ ՍԱՓԱՐՅԱՆ

ԳՆԱՀԱՏԱԿԱՆ

Վհուկների ո՞րս, թե՞ հատուցում

Մինչ Քաղաքական խորհուրդը նախորդ իշխանությունների գործունեության քաղաքական գնահատականի բանաձեւեր է մշակում, «նախկինների» կուսակցական հենարանի՝ հայոց հավերժ համազգային շարժման շարքերում հասունանում են քաղաքական հետապնդումների, առավել մոդայիկ ձեւակերպմամբ, «վհուկների որսի» խաղարկման սցենարները. ՀՅԴ գործիչների եւ կուսակցության ամբողջական գործունեության կասեցման «տրագիկոմեդիայում» արհեստավարժված կազմակերպության համար նորովի՝ զոհի «ամպլուայով» փայլատակելը խնդիր չէ: Մինչեւ փետրվարյան իշխանափոխությունը կարեւորագույն պաշտոններ զբաղեցրած Վահագն Խաչատրյանն, օրինակ, ճիշտ ժամանակին հիշեց, որ քաղխորհրդի նախագահի ընտրություններում «վազանցելով» ՀՀՇ-ի թեկնածուին, զրգռել է իշխող կուսակցության ընդդիմությունը, սակայն նույնքան ժամանակին մոռացավ, որ «Հանրապետություն» միավորման միջնաբերդում պաշտպանելով Լեւոն Տեր-Պետրոսյանին եւ ըստ այդմ հայտնվելով վստահելիների ցուցակում, շտկել է վերոհիշյալ «բացթողումը»: Այնպես որ, եթե նախորդ իշխանությունների օրոք քաղաքական ասպարեզ ունեցող նախաքննությունները ու դատաքննությունները մատուցվում էին դասական քրեական «սոուսով», ապա չի բացառվում, որ առաջիկայում ականատես լինենք հակառակ «գործընթացին»՝ քրեական գործերի քաղաքականացմանը:

Սակայն վերադառնանք նախորդ իշխանությունների քաղաքական գնահատականի «հիմնախնդրին»: Անձամբ ես շատ էլ կողմնակից չեմ «ճակատագրական», համապարփակ լինելու հավակնություն ունեցող գնահատականների. որքա՞ն գեղեցիկ կլինի, եթե յուրաքանչյուր իշխանափոխությունից հետո նոր կամ նորացված իշխանության ներկայացուցիչներն սկսեն փնովել նախորդներին՝ փորձելով դուր գալ հասարակայնության շերտերին: Թերեւս, իշխանական վերնախավն ինքն էլ չէր այրվում քաղաքական գնահատականներ երկնելու ցանկությամբ, քանզի հակառակ դեպքում դա կաներ առանց հապաղելու եւ առանց կորցնելու զանգվածային վրեժխնդրությանը հագուրդ տալու ճանապարհով ժողովրդի գոհունակությանն արժանանալու հարմար առիթը: Անհնար է չնկատել, սակայն, որ «նախկինների» գրգռիչ պահվածքն ուղղակիորեն խթանում է իշխանությունների կամ իշխանություններին այս կամ այն չափով սատարող քաղաքական ուժերի նմանօրինակ հակազդեցությունը. նախկինում իշխող կուսակցության հարձակողական ոճը՝ քաղաքական աննախադեպ սկլերոզի ուղեկցությամբ, ձեւավորում է Քաղաքական խորհրդի կորիզը կազմող կուսակցությունների համապատասխան դիրքորոշումը: Եթե այդ գնահատականն արդեն իսկ տրված լիներ, հին ու նոր հիշականները վստահաբար զերծ կմնային իրենց հովանու տակ իրականացված վայ-սեփականաշնորհման արատները եւ Հայաստանի տնտեսության աղետալի կացության պատասխանատվությունը ներկա իշխանությունների վրա բարդելու եւ «գառան» դիմակով ներկայանալու, լրատվական ոլորտի նրանց «փաստաբանները» էլ տնտեսության փլուզումը ՀՀ ներկայիս նախագահի նախկին (մեկամյա վարչապետության շրջանի) գործունեությամբ պայմանավորելու գայթակղությունից:

Այս առումով անցյալի քաղաքական գնահատականի առնչությամբ Քաղաքական խորհրդում ստեղծված եռուզեռն արդարացված է. վհուկների որսի մասին կարելի էր խոսել պետական կերպով հայտնագործված որեւէ «Հոռոմ» կառույցի կամ, ասենք, «Վանո Սիրադեղյան եւ 231» գործի առկայության դեպքում:

Առավել կարեւոր է, սակայն, որ նախորդ իշխանությունների գործունեության գնահատականը հասարակական ամենացայտուն պահանջներից մեկն է դարձել: Հասարակական պահանջ է, անշուշտ, նաեւ գոյատեւման նվազագույն պայմանների ապահովման հրամայականը, սակայն մարդիկ հիմնականում հասկանում են, որ 7 ամսում 7-8 տարի շարունակաբար եւ «արհեստավարժորեն» ավերված տնտեսությունն էականորեն շտկելու հավանականությունն աննշան է եւ համբերության որոշակի պաշար է պահանջում: Ուրբաթ օրը ՀՅԴ հրավերով Անկախության հրապարակում տեղի ունեցած հանրահավաքը հրաշալի առիթ էր եւս մեկ անգամ հաղորդակցվելու հասարակական «պահանջատիրության» հիմնական ուղղությանը. պատժել ժողովրդի ունեցվածքի ալան-թալանի հեղինակներին: Օրվա խոսնակներին լսելով ոչ թե հարթակի մերձակա ավանդաբար հեղափոխական զանգվածի, այլ հրապարակամերձ պուրակին հարող տարածքում հավաքված հիմնականում անկուսակցական եւ նույնիսկ հանրահավաքի տրամադրող «մեղեդիների» նկատմամբ այլախոհ քաղաքացիների շրջապատում, դժվար չէր համոզվել. Իշխանությունների նկատմամբ դժգոհությունը մեծ է, բայց երբ հարցնում ես, անցած համեմատաբար կարճ ժամանակահատվածում հնարավո՞ր էր շոշափելիորեն բարելավել առկա սոցիալական իրավիճակը, պատասխանը լինում է. հնարավոր չէ, բայց գոնե թալանչիները պատժվեին... Ուշագրավ է անպատժելիության «ֆենոմենի» մեկնաբանությունը հասարակական կարծիքում. եթե չեն պատժում, ապա կամ տկար են (չեն կարողանում), կամ չեն ուզում, ասել է թե հանցավոր պայմանավորվածություն ունեն նախորդ իշխանությունների հետ եւ շարունակում են նրանց սկսածը: Զրուցակիցներիցս մեկն, օրինակ, հավաստիացնում էր, թե «հները» իշխանությունը զիջել են կամովին պայմանով, որ «նորերն» իրենց ձեռք չեն տալու (վարկած, որ փաստում է մեր հայրենակիցների հավատի ցավալի, վտանգավոր չափերի հասնող դեֆիցիտը, որ նախորդ իշխանությունների գործունեության եւ ներկայիս իշխանությունների դանդաղկոտության ուղղակի հետեւանք է):

Ուշագրավ է նաեւ, որ եթե այս փուլում իշխանությունները պատրաստ են բավարարվել բացառապես բարոյականության ոլորտը շոշափող քաղաքական գնահատականով, ապա ժողովրդի նախորդ տարիների «դիետիկ սննդից» հյուծված մեծամասնությունը կիսամիջոցների համաձայն չէ. նրանց չբավարարված վրեժխնդրությունը կոնկրետ, նյութական դաս ու դաստիարակ է ակնկալում, մի բան, որ ինքնանպատակ դառնալու դեպքում կարող է վտանգավոր նախադեպ դառնալ: Առավել եւս կարեւոր է, որ ներկայիս իշխանությունները գտնեն արդյունավետ միջինը՝ հասարակական պահանջը համաձայնեցնելով իրավական նորմերի հետ եւ իրավիճակը լիցքաթափեն այնպիսի լուծումներով, որ ապահովագրեն մեզ ինչպես ինքնանպատակ վրեժխնդրության, այնպես էլ հենց իրենց եւ գալիք բոլոր իշխանությունների նախորդների «սխրանքները» կրկնելու վտանգից:

ԼԻԼԻԹ ՊՈՂՈՍՅԱՆ

digitised by A.R.A.R.@

միջազգային

Բանգլադեշ. «Գրեմին» բանկը աղքատների փրկարարն է

Մոհամմադ Յունուսն աշխարհի միակ բանկատերն է, որին չի մտահոգում իր հաճախորդների վճարունակությունը։ Նրա տված փոքր վարկերի շնորհիվ 2 մլն-ից ավելի բանգլադեշցիներ արդեն բարելավել են իրենց վիճակը եւ փոքր ձեռնարկություններ հիմնել։ Ամեն ինչ սկսվեց 1976 թ., երբ Դաքայի համալսարանի մակրոտնտեսական ուսմունքների դասախոս Յունուսը մտահղացավ միկրովարկի գաղափարը եւ հիմնեց «Գրեմին» բանկը։ «Իմ դասավանդած բոլոր ուսմունքները չքավոր գեղջուկներին չէին փրկում սովամահությունից։ Մինչդեռ ես պարզեցի, որ ընդամենը 27 դոլարով 42 անձինք կարող են ձեռնարկություն հիմնել եւ գոյատեւել։ Սակայն բանկատերերից ոչ մեկը չէր համաձայնում անտոկոս վարկ հատկացնել, ուստի որոշեցի անձամբ գործի անցնել», նշում է Մոհամմադ Յունուսը։

«Գրեմին» բանկը վարկեր է հատկացնում միայն չքավորներին՝ չպահանջելով որեւէ երաշխիք։ Ըստ որում, հաճախորդները պարտավոր չեն ներկայանալ բանկի գրասենյակ։ Յունուսը ծառայողներից պահանջում է աշխատել գյուղերում եւ քիչ երեւալ բանկի գրասենյակներում։ Նրանք պարտավոր են անձամբ որեւէ էժան կացարան գտնել կամ հյուրընկալվել դպրոցներում։ Նրանց արգելվում է մասնակցել տեղացի երեւելիների ճաշկերույթներին։

Ներկայումս բանկի հաճախորդներն են Բանգլադեշի 35 հազար գյուղերի չքավորներ։ Բանկի ծառայողները գյուղերում դիմում են առաջին հերթին չքավոր կանանց։ «Գրեմին» բանկի բոլոր վարկառուների 94 տոկոսը կազմում են տնային տնտեսուհիները։ Մոհամմադ Յունուսը դա բացատրում է նրանով, որ կանայք վարկերը շատ ավելի արդյունավետ են օգտագործում կացարանի եւ ընտանիքի կենսապայմանների բարելավման նպատակով, մինչդեռ օրվա մեծ մասը դրսում անցկացնող տղամարդկանց դա առանձնապես չի հետաքրքրում։

Մահմեդական ավանդույթներ ունեցող Բանգլադեշում «Գրեմին» բանկի այս դիրքորոշումը զայրացնում է արմատականներին։ Գեղջկուհիներից մեկը «Պարի մատչ» հանդեսի թղթակցին խոստովանեց, որ մոլլան իրենց սպառնացել է, որ մահից հետո չեն թաղվի բարեպաշտ մահմեդականների պես, եթե ընդունեն «Գրեմին» բանկի վարկերը։ Իրենց ազդեցության կորստից երկյուղելով մոլլաները «Գրեմին» բանկին մեղադրում են, թե նա իբր զբաղվում է կանանց ստրկավաճառությամբ կամ էլ փորձում է երբեմնի Արեւելահնդկական ընկերության նմանությամբ կրկին գաղութացնել Բանգլադեշը, իսկ վարկառուներին դարձնել քրիստոնյա։ Բանգլադեշի գյուղերից մեկի՝ Բարատիի կանայք վճռական քայլերի դիմեցին եւ ամուսիններին սպառնացին ամուսնալուծվել, եթե արգելեն վարկ վերցնել «Գրեմին» բանկից։

«Գրեմին» բանկում հաճախորդների անվճարունակության հետ կապված խնդիրներ հազվադեպ են ծագում։ Վարկի փոխհատուցումը պարտադիր է համարվում, քանի որ, Մոհամմադ Յունուսի կարծիքով, «պարտքի վերացումը կնշանակեր այն երկարատեւ աշխատանքի ոչնչացում, որի շնորհիվ հաճախորդը դարձել էր ինքնուրույն եւ սկսել էր հավատալ սեփական կարողություններին»։

Վերոհիշյալ Բարատի գյուղում, գեղջկուհիների խնդրանքով, «Գրեմին» բանկն անգրագիտության վերացման դասընթացներ է անցկացնում։ Յունուսը պայքարում է խավարամտության դեմ՝ միաժամանակ ընդգծելով, որ ինքը չի պատերազմում որեւէ մեկի եւ մանավանդ իսլամի հետեւորդների դեմ։ «Այդ կրոնի սկզբունքները կանանց չեն արգելում հոգալ սեփական կարիքները կամ բարելավել իրենց տնտեսական վիճակը», պարզաբանում է նա՝ որպես օրինակ նշելով, որ հենց Մոհամմեդ մարգարեի կինը՝ Խադիջան, զբաղվում էր գործարարությամբ։ «Աղքատների բանկիր» Յունուսը պայքարում է նաեւ օժիտի սովորույթի դեմ, որը Բանգլադեշում բազմաթիվ ողբերգությունների պատճառ է դառնում։ Ուստի «Գրեմին» բանկի վարկառու կանանցից յուրաքանչյուրը պարտավորվում է կատարել 16 պայման, որոնց թվում են ընտանիքի պլանավորումը, երեխաների կրթությունը, օժիտի համակարգի մերժումը եւ այլն։ Այսպիսով «Գրեմին» բանկը զուտ ֆինանսական գործերից բացի, մուտք է գործում նաեւ քաղաքական ասպարեզ։ Մեկնաբաններից շատերը վստահ են, որ Բանգլադեշի վերջին ընտրություններում արմատականների կրած պարտությունը զգալի չափով պայմանավորված է նաեւ Յունուսի գործունեությամբ։ Երկրի պատմության մեջ առաջին անգամ քվեարկությանը մասնակցած կանանց թիվը գերազանցեց տղամարդկանց թիվը։ Քվեարկող գեղջկուհիների մեծամասնությունը «Գրեմին» բանկի հաճախորդներ են։ Բնականաբար, նրանք քվեարկեցին իրենց դահիճների՝ մոլլաների իշխանության դեմ։

Մոհամմադ Յունուսը բազմաթիվ ծրագրեր ունի։ Նրա բանկը Բանգլադեշի բոլոր գյուղերում սկսել է տեղակայել արեգակնային էներգիայի մարտկոցներ, որոնց միջոցով գործում են բջջային հեռախոսներ։ Դրանց աշխատանքի հետ կապված հարցերով գյուղերում զբաղվում են բանկի հաճախորդները։ Աղքատ գեղջկուհիները, որոնցից շատերը նույնիսկ էլեկտրական լամպ չէին տեսել, այսօր չափավոր վճարի դիմաց համայնքներն ապահովվում են բջջային հեռախոսներով։ Ըստ Յունուսի կանխատեսման, 2001 թ. նրանք կդառնան հեռախոսային նոր ձեռնարկության սեփականատերեր՝ ձեռք բերելով դրա բաժնետոմսերը։ Յունուսը պնդում է, որ հասարակության կյանքի որակն այլեւս չպետք է գնահատվի ամենահարուստների կենսակերպով, կարեւորն ամենաաղքատների կենսակերպն է։

«Գրեմին» բանկի փոքր վարկերի գաղափարը լայն արձագանք է գտել ավելի քան վեց տասնյակ երկրներում, այդ թվում ԱՄՆ-ում, Կանադայում, Նորվեգիայում եւ Ֆրանսիայում։ ԱՄՆ-ի նախագահ Բիլ Քլինթոնը մի քանի անգամ ընդունել է Յունուսին եւ նրան ներկայացրել տնտեսագիտության Նոբելյան մրցանակի։ Ինքը Մոհամմադ Յունուսը, իրեն կապիտալիստ չի համարում, թեեւ հավատում է շուկայական տնտեսության բարիքներին։ Նա ձգտում է նվազագույնի հասցնել պետության միջամտությունը եւ զբաղվել առավելապես սոցիալական հարցերով՝ վերացնել չքավորությունը, նպաստել մարդկանց կրթությանը, բուժսպասարկմանը եւ աշխատատեղերի ստեղծմանը, երկու սեռերի իրավահավասարությանը։ Ի դեպ, «Գրեմին» բանկի հիմնադիրը վաստակում է ամսական 250 դոլար, մինչդեռ մեր խորհրդարանի նիստերին չներկայացող կամ քննարկումների ընթացքում ննջող պատգամավորներից շատերը պահանջում են իրենց վճարել 400 դոլար համեմատության համար։

ՊԵՏՐՈՍ ՔԵՇԻՇՅԱՆ

ՌՈՒՍԱՍՏԱՆ-ԲԵԼԱՌՈՒՍ

Ռուսաստանը ճշտում է իր օպերատիվ ծրագրերը ՆԱՏՕ-ի ընդլայնման առնչությամբ

ՄՈՍԿՎԱ, 4 ՆՈՅԵՄԲԵՐ, ԱՐՄԵՆՊՐԵՍ-ԻՏԱՌ-ՏԱՍՍ։ Ռուսաստանը ճշտում է իր օպերատիվ ծրագրերը ՆԱՏՕ-ի ընդլայնման եւ Ուխտի հետ հարաբերությունների որոշակիորեն «սառելու» կապակցությամբ, այդ թվում Կոսովոյի իրավիճակի առնչությամբ։ Այդ մասին այսօր լրագրողներին հայտարարել է Ռուսաստանի զինված ուժերի դաշնամետական շտաբի գլխավոր օպերատիվ վարչության պետ, գեներալ-գնդապետ Յուրի Բալուեւսկին։

Ճշտման վկայություններից մեկը նա համարել է Ռուսաստանի եւ Բելառուսի զինված ուժերի համատեղ գործողությունները Միության շրջանակներում։ Նրա ասելով, իրենց պետական շահերը պաշտպանելու նպատակով կատարելագործվում է երկու երկրների զինված ուժերի համատեղ պատրաստությունը։

Այսօր Ռուսաստանի պաշտպանության նախարարություն է ժամանել Բելառուսի զինված ուժերի գլխավոր շտաբի պատվիրակությունը՝ պաշտպանության ոլորտում Բելառուսի եւ Ռուսաստանի Միության շրջանակներում ձեռք բերված համաձայնագրերի իրագործմանը նպատակաուղղված գործնական միջոցներ մշակելու համար, ընդգծել է գլխավոր շտաբի ներկայացուցիչը։

«Հուսով եմ, որ Բելառուսի հետ մեր համատեղ գործողությունները սառը ցնցուղ կլինեն Հյուսիսատլանտյան ուխտի որոշ տաքգլուխների համար», ասել է Յուրի Բալուեւսկին։

ՄԻՋՊԵՏԱԿԱՆ

Իրանը Չեխիայից ետ է կանչել իր դեսպանին

ԹԵՀՐԱՆ, 4 ՆՈՅԵՄԲԵՐ, ԱՐՄԵՆՊՐԵՍ-ԻՏԱՌ-ՏԱՍՍ։ Իրանը Չեխիայի Հանրապետությունից ետ է կանչել իր դեսպանին ի նշան բողոքի Պրահայից ռադիոկայանի պարսկերեն հաղորդումների սկսվելու դեմ։ Այդ մասին հաղորդել է Իրանի ԻՌՆԱ լրատվական գործակալությունը։ Ռադիոկայանի բացումը ֆինանսավորվում է Միացյալ Նահանգների կողմից։ Ինչպես երեքշաբթի օրը հայտարարել է Իրանի Իսլամական Հանրապետության արտգործնախարարության պաշտոնական ներկայացուցիչ Մահմուդ Մոհամադին, Չեխիայի իշխանությունները դրսեւորեցին անսկզբունքայնություն՝ ի հաճույս ԱՄՆ-ի թույլ տալով իր տարածքից սկսելու հակաիրանյան ուղղվածության ռադիոհաղորդումների հեռարձակումը։ Ավելի վաղ Իրանը դիվանագիտական միջոցներով փորձում էր Չեխիային համոզել հրաժարվելու եթերում հակաիրանյան հայտարարությունների տարածումից, ընդգծել է Իրանի արտաքին քաղաքական գերատեսչության խոսնակը։ Սակայն այդ միջոցները, նրա խոսքերով, ապարդյուն անցան, քանի որ այսօր չեխական ռադիոկենտրոնը շարունակում է իսլամական պետության նկատմամբ թշնամական տեղեկատվության տարածումը։

«Եթե Թուրքիան գրոհի Սիրիայի կամ Կիպրոսի վրա, Իսրայելը չի մասնակցի այդ հակամարտությանը»

ՆԻԿՈՍԻԱ, 4 ՆՈՅԵՄԲԵՐ, ԱՐՄԵՆՊՐԵՍ։ «Եթե Թուրքիան գրոհի Սիրիայի կամ Կիպրոսի վրա, Իսրայելը չի մասնակցի այդ հակամարտությանը»։ Ըստ ԻՏԱՌ-ՏԱՍՍ-ի հաղորդման, այդ մասին հայտարարել է առաջին պաշտոնական այցով Կիպրոսում գտնվող Իսրայելի նախագահ Էզեր Վեյցմանը։ Ձգտելով հանգստացնել կղզու հունական համայնքին, նա ընդգծել է, թե ռազմական համագործակցության մասին իսրայելա-թուրքական համաձայնագիրը ուղղված չէ երրորդ երկրի դեմ։ «Այդ համաձայնագրում չկա դրույթ, որն Իսրայելին պարտավորեցներ հանդես գալու Թուրքիայի կողմից, եթե նա հարձակվի Կիպրոսի կամ Սիրիայի վրա», ասել է իսրայելական պետության ղեկավարը Կիպրոսի նախագահ Գլավկոս Քլերիդեսի հետ հանդիպումից հետո։

ԷՔՍՊՐԵՍ

Կուսումնասիրվեն պաղեստինյան հաստատությունները

ԱՄՆ-ի անկախ եւ հեղինակավոր «Արտաքին հարաբերությունների խորհուրդը» ներկայումս փորձում է գնահատել պաղեստինյան քաղաքական հաստատությունները։ Պաղեստինցի, ամերիկացի ու եվրոպացի երկու տասնյակ փորձագետներ հատկապես հետազոտելու են պաղեստինցիների առաջնորդ Յասեր Արաֆաթի աշխատակազմի գործունեությունը։ Պաղեստինցիներից ոմանք հարց են տալիս, թե այդ առաքելության վերջնական նպատակը Օսլոյի համաձայնագրերով նախատեսված անցումային ժամանակաշրջանի երկարաձգումը չէ՞ արդյոք։

ԱՄՆ-ում ստեղծվում է պատժամիջոցների գնահատման խումբ

ԱՄՆ-ի պետդեպարտամենտը ստեղծում է մի հատուկ խումբ, որը պետք է գնահատի Կոնգրեսի նախաձեռնությամբ տարբեր պետությունների նկատմամբ կիրառվող տնտեսական պատժամիջոցների դրական եւ բացասական հետեւանքները Միացյալ Նահանգների համար։ Միաժամանակ ներկայացվել է մի օրինագիծ, որի ընդունման դեպքում կիրառվող պատժամիջոցների ժամկետը կսահմանափակվի երկու տարով։ Այդ ժամկետից հետո պատժամիջոցների երկար կիրառման համար հարկ կլինի անցկացնել նոր քվեարկություն՝ նկատի ունենալով պատժամիջոցների նպատակահարմարությունը։

Օլբրայթ եւ Հիլ վիշապներ Բելգրադի կենդանաբանական այգում

Բելգրադի կենդանաբանական այգում օրերս վերանվանեցին երկու վիշապների։ Սողունների այդ զույգի էգը այսուհետեւ կկոչվի ԱՄՆ-ի պետքարտուղար Մադլեն Օլբրայթի անունով, իսկ արուն՝ Մակեդոնիայում ԱՄՆ-ի դեսպան Քրիստոֆեր Հիլի անունով։ Դա ԱՄՆ-ի հանդեպ Սերբիայի վերաբերմունքի դրսեւորման յուրահատուկ ձեւ է։

Գիշերային քննարկումներ Ֆրանսիայի Ազգային ժողովում

Ֆրանսիայի Ազգային ժողովի նոյեմբերի 3-ի նիստն ավարտվեց նոյեմբերի 4-ի առավոտյան ժամը 4-ին։ Նիստի քննարկման առարկան համերաշխության քաղաքացիական դաշինքն էր (PACS)։ Դաշինքը վերաբերում է քաղաքացիական միության նոր ձեւին, որը կանոնակարգում է միասին ապրող, սակայն ամուսնանալ չցանկացող (չկարողացող) զույգերի կարգավիճակը, լուծելով հարկերի, ինչքի ժառանգման եւ այլ խնդիրներ։ Սոցիալիստներին պատկանող այս նախաձեռնությունը նախ եւ առաջ վերաբերում է հոմոսեքսուալ զույգերին եւ բխում է նրանց շահերից։ Սրանով է հատկապես բացատրվում Ֆրանսիայի քաղաքական աջ թեւի եւ կաթոլիկ եկեղեցու հուժկու դիմադրությունը, որոնց կարծիքով նման կարգավիճակը հարվածում է ընտանիքի գաղափարին եւ վտանգում հասարակության հիմքերը։ Հոկտեմբերի սկզբին Դաշինքի առաջին քննարկումից հետո Ազգային ժողովը քվեարկեց հօգուտ նրա «անընդունելիության»։ Քաղաքական աջ թեւը ազդարարեց ձախ մեծամասնության «առաջին պարտությունը»։ Նոյեմբերի 3-ի նիստի ավարտին Ազգային ժողովը մերժեց «անընդունելիության» որակումը։

digitised by A.R.A.R.@

ԱԶԳ

Մշակույթ

77-ամյա մաեստրո Թիբոր Վարգան պատկանում է արվեստագետների այն համաստեղությանը, որոնց վաստակը չի սահմանափակվում միայն երաժշտության ոլորտով։ Այդ փայլուն ջութակահարն ու դիրիժորը ներկայումս մարմնավորում է 20-րդ դարի մշակույթը, ստեղծագործությունն ու կատարողական արվեստը, գեղագիտությունը, մանկավարժությունը եւ նույնիսկ բարոյականությունը. չէ որ մեծ արվեստագետը միշտ էլ իր ժամանակի խիղճն է։ Վարգայի հետ շփումն ասես վերակենդանացնում էր գրքերից հայտնի պատմությունը, այն հաղորդակից էր դարձնում համաշխարհային փորձով մշակված գեղարվեստական չափանիշներին։ Արժե նշել, որ այդ չափանիշները քննարկման ենթակա չեն։ Պարզապես հարկավոր է դրանք իմանալ, այլապես հետ[illegible] պիրամիդան։

Թիբոր Վարգայի դասերը

Հայաստանի ֆիլհարմոնիկ նվագախմբի նոր համերգաշրջանի առաջին ամիսը նշանավորվեց ներկայումս Շվեյցարիայում բնակվող հունգարացի աշխարհահռչակ ջութակահար եւ դիրիժոր Թիբոր Վարգայի համերգով։ Ջորջ Սորոսի «Բաց հասարակություն» հաստատության հայկական բաժնի հովանավորությամբ կազմակերպված նրա այցելությունն իրականացվեց Երեւանի Կամերային երաժշտության տան օժանդակությամբ։ Մենակատարը ֆրանսահայ 14-ամյա Շուշանիկ Սիրանոսյանն էր։

Վարգայի գեղարվեստական արժեքների «պահեստավորման» գործընթացի նվիրյալներից մեկի միջազգային հեղինակությունը կազմավորվել է նրա ծավալուն համերգային գործունեության շնորհիվ, որն ընդգրկում է Բախից մինչեւ Շյոնբերգ ու Բարտոկ ընկած երաժշտությունը։ Վերջինիս արժանավոր հայրենակիցը նրա գործերում զգում էր հարազատ հոգեբանություն։ Հոգեբանական մոտեցումը զգացվում էր նաեւ Խաչատրյանի անվան մեծ համերգասրահում Վարգայի ելույթի ժամանակ։ Նրա դիրիժորական ոճը, որը հիմնված է նվագախմբի բոլոր ձայների մանրակրկիտ մշակման եւ ռիթմիկ հղկվածության վրա, առավել լրիվ չափով բացահայտվեց Ստրավինսկու երաժշտության մեկնաբանման ժամանակ։ «Հրեղեն հավքը» (1919 թ. խմբագրությամբ) բալետի սյուիտի կատարումը իր վրա ուշադրություն բեւեռեց մեր բեմերի վրա վաղուց չզգացվող ոգու արիստոկրատիզմով։

Վարգան ասես վերակենդանացրեց Ստրավինսկու ժամանակաշրջանը, դիրիժոր եւ փիլիսոփա Է. Անսերմեի նշանավոր կատարողական ավանդույթը, եւ ժամանակների այդ կապին մեր մասնակցությունը պատմական իմաստ հաղորդեց ընկալմանը։

Այդ օրը ոչ թե վառ գունալույսը, այլ անթափանց եւ ազնիվ փայլն էր բնորոշում «Հրեղեն հավքի» նվագախմբային ներկապնակը։ Հրաշագործի նման Վարգան ունկնդրին հմայեց Ստրավինսկու երաժշտական հեքիաթով. կախարդված անտառից մենք գնում էինք դեպի ցնծացող ապոթեոզ։ Եզրափակիչ մասում հատկապես լավ էր հնչում նվագախմբի լարային խումբը, որին այդ հիշարժան աշնանային օրը կարեւոր դեր էր հասկացվել։ Ստրավինսկուն նախորդեց Չայկովսկին։ Ի. Սամարինի հիշատակին լարային նվագախմբի համար նրա գրած «էլեգիան» շատ բնական ստացվեց։ Ստրավինսկին սիրում էր Չայկովսկու ստեղծագործությունը եւ մի շարք ուրիշ ռուս մեծ կոմպոզիտորների նման, նույնպես «էլեգիա» գրեց նվիրված Ջ. Քենեդիին։ Դա հայտնի է։ Հետաքրքիր է, որ դիրիժորի ղեկավարությամբ Չայկովսկու «էլեգիայի» մեղմ ու նուրբ հնչողությունը Ստրավինսկուն հասցեագրված յուրօրինակ երաժշտական նվիրաբերություն դարձավ։

Երեկույթը բացվեց դարձյալ մեղմ երաժշտությամբ Ֆ. Մենդելսոնի «Ամառային գիշերվա երազը» ստեղծագործության «Նոկտյուրնով»։ Սակայն չհաջողվեց հիանալ։ Մենակատար երկու գալարափողերը ոչ միայն տեխնիկապես վատ էին նվագում, այլեւ չէին ըմբռնել, թե ինչ էր ուզում ասել Շվեյցարիայից ժամանած հյուրը։ Իր համար նոր դիրիժորական մոտեցումներին հարմարվելու անկարողությունը Հայաստանի ֆիլհարմոնիկ նվագախմբի մեծ թերություններից մեկն է։

1988 թ. Շվեյցարիայի Սիոն քաղաքում Թիբոր Վարգան հիմնեց երաժշտական բարձրագույն դպրոց, որտեղ ներկայումս սովորում է Շուշան Սիրանոսյանը՝ ֆրանսահայ հայտնի դիրիժոր Ալեքսանդր Սիրանոսյանի դուստրը։ Համերգի օրը որպես մենակատար հանդես գալով Մենդելսոնի Ջութակի ու սիմֆոնիկ նվագախմբի կոնցերտի կատարման ժամանակ, Շուշան Սիրանոսյանը ըստ արժանվույն հաստատեց Վարգայի աշակերտուհի կոչվելու պատիվը։ Վարգայի կատարողական մտածողությանը բնորոշ լայն շնչով հաղորդվում էր նաեւ տաղանդավոր ջութակահարուհուն։ Նրա ջութակի զուլալ ու լուսաշող ձայնը վստահորեն գերիշխում էր։ Ու թեեւ Շուշանիկի տարիքը զգացվեց երկրորդ մասի տեմպի չափազանց արագության մեջ, այդուհանդերձ Մենդելսոնի ամբողջ կոնցերտի կատարման ընթացքում զգացվում էր ջութակի դպրոցի հիմնարար բնույթը։ Շուշանիկի ներքին կարգապահությունն ու գեղարվեստական ճաշակը նպաստելով կատարման ամբողջականությանը, նրա ապագա արվեստագիտական կարիերայի մեծ նվաճումների գրավականն են։

Թիբոր Վարգան Հայաստանի երիտասարդ ջութակահարներին վարպետության մի քանի բաց դաս տվեց։ Փիլիսոփայող երաժշտի հարուստ կենսափորձն ու խառնվածքը այդ դասերն օգտակար դարձրին բոլոր ներկա գտնվողների համար։ Հիանալով հայ երիտասարդությամբ, Վարգան վերջում ասաց, որ ներկայումս Հայաստանը տաղանդների գերակայություն ունի եւ ի վիճակի է առաջնության դափնին վերցնել ջութակի նշանավոր ռուսական դպրոցից, որպեսզի այստեղ բացի Դաստիարակության կենտրոն։ Հուսանք, որ այդ մարգարեությունը կիրականանա։

ՍՎԵՏԼԱՆԱ ՍԱՐԳՍՅԱՆ,
Երեւանի կոնսերվատորիայի պրոֆեսոր

ԵԳԻՊՏՈՍ

Քեոփսի բուրգը կվերաբացվի նոյեմբերի 8-ին

Հին աշխարհի յոթ հրաշալիքներից մեկը՝ Քեոփսի բուրգը վերջին մեկ տարում փակ էր զբոսաշրջիկների առջեւ, քանի որ օդափոխման համակարգի խափանման պատճառով այդ վիթխարի կառույցի ներսում խոնավություն եւ ածխաթթու գազ էր կուտակվել։ Օդափոխման նոր համակարգի փորձարկման համար բուրգը կվերաբացվի նոյեմբերի 8-ին։ Նախկին համակարգը չի գործում արդեն ութ տարի։ Դրա հետեւանքով բուն դամբարանում՝ սարկոֆագների սրահում շնչելը գրեթե անհնար էր դարձել. բազմահազար զբոսաշրջիկները բուրգի նեղ միջանցքներից դուրս էին գալիս հոգնած եւ շնչասպառ։

Անցյալ տարի ֆրանսիացի երկու հնագետների պահանջից հետո Եգիպտոսի հնությունների գերագույն խորհուրդը սկսեց օդափոխման համակարգի մասնագետ ու մեկենաս փնտրել։ Հայտարարված մրցույթում հաղթեց ֆրանսիական «Միաս» ընկերությունը, գերազանցելով մրցակից ճապոնական ֆիրմային։ Այս տարվա փետրվարին կնքվեց 300 հազար ֆրանկ (50 հազար դոլար) արժողությամբ ֆրանս-եգիպտական պայմանագիր, որի գումարը բավական փոքր է, եթե նկատի ունենանք Եգիպտոսում զբոսաշրջությունից ստացվող եկամուտները։ «Միաս» ընկերությունը, որն ստեղծել է Ջակարտայի օդանավակայանի եւ Փարիզի Դեֆանս թաղամասի երկնաքերերի օդափոխման համակարգերը, ստիպված էր բավական նուրբ եւ աննախադեպ աշխատանքներ իրականացնել Քեոփսի բուրգի վրա, որը համաշխարհային մշակութային արժեք է եւ Յունեսկոյի մշտական հսկողության տակ է։

Աշխատանքների ղեկավար, 51-ամյա ճարտարագետ Մարսել Բերթլոնը վերհիշում է, թե ինչպես էր ինքը 80 մետր բարձրության վրա (բուրգի բարձրությունը 146,6 մետր է) մաքրում 150 տարի առաջ հայտնաբերված օդափոխման խողովակները, որոնք հասնում են մինչեւ փարավոնի հանգստարան։ «Փոշու ամպից «խեղդված» բուրգն իսկական հրաբխի էր վերածվել», պատմում է Բերթլոնը, որն այն ժամանակ ֆաքսով անմիջապես պատվիրել էր ալպինիստական ճանկեր, կեռիկներ ու պարաններ, ինչպես նաեւ խնդրել էր գործուղել էվերեստը նվաճած հայտնի լեռնագնաց Ֆիլիպ Գրենիեին։ «Միասը» կատարել էր Բերթլոնի բոլոր պահանջները։ 45 աստիճան տաքի պայմաններում մասնավորապես 60 կգ սարքավորումներ էին բարձրացվել քարերի արանքում անձայն օդափոխիչների տեղադրման համար։ Հարկ եղավ օգտագործել 200 մետր մալուխ, անթել շաղափիչ, սիլիկոնային պարկուճներով ատրճանակ եւ այլն։ Այս տարվա ամռան վերջերին փարավոնի դամբարանի մերձակա սենյակներից մեկի պատի մեջ թողարկված շարժիչներն ի վերջո միացվեցին տուրբիններին։ Օդափոխման նոր համակարգը հնարավորություն է տալիս մեկ ժամում բուրգ ներմղել 800 խորանարդ մետր թարմ օդ։

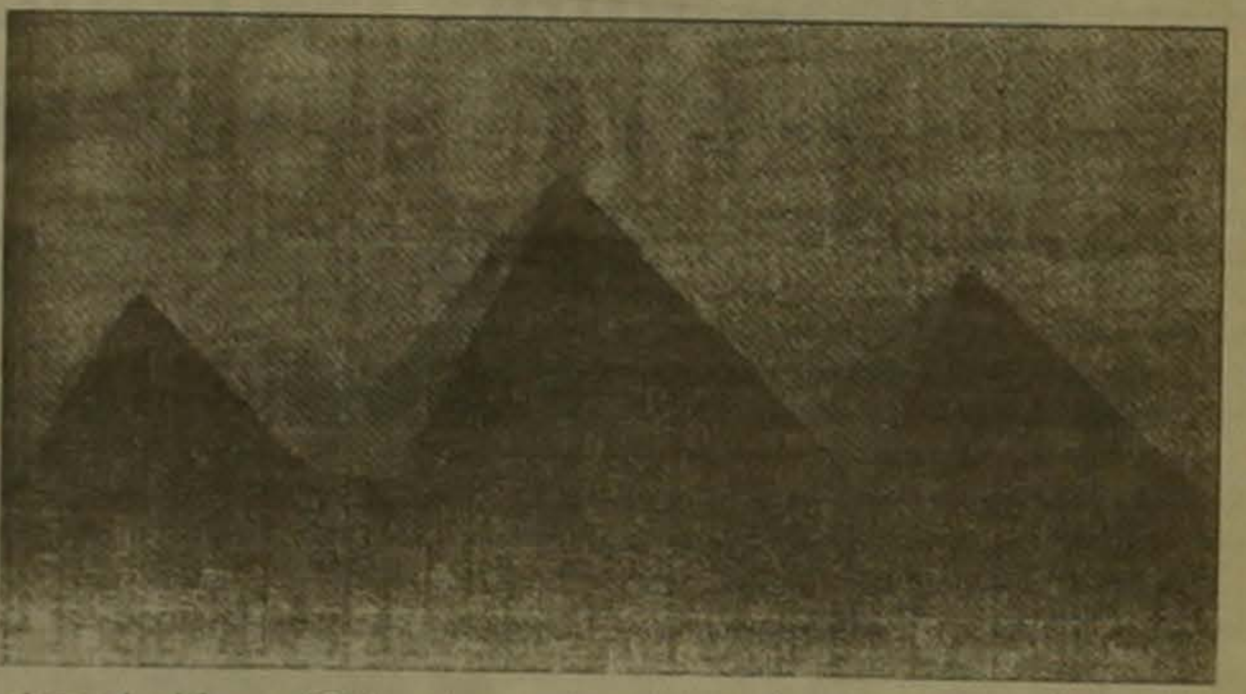

Պ. Ք.

Նշվեց Սրբոց թարգմանչաց տոնը

Սուրբ գրոց առաջին թարգմանիչներ Մեսրոպ Մաշտոցը, Մովսես Քերթողը, Եղիշեն, Դավիթ Անհաղթ փիլիսոփան եւ ուրիշներ, որոնք ազգային մատենագրության հիմքը դրեցին, հայ եկեղեցու կողմից դասվեցին սրբերի շարքում։ Հետագայում այդ շարքին դասվեցին հայկական Վերածննդի կերտողներ Գրիգոր Նարեկացու եւ Ներսես Շնորհալու անունները։

Հայ եկեղեցին դարեր շարունակ նրանց ներդրումն անմահացրել է եկեղեցական տոնի միջոցով եւ դարեր շարունակ նշել այն։ Հոկտեմբերի 31-ին Երեւանի պետական համալսարանի բանասիրական ֆակուլտետի մասնաշենքի Չարենցյան դահլիճը լեփ-լեցուն էր՝ Սրբոց թարգմանչաց տոնի առթիվ։ Հանդիսության արարողությունը համընկավ բանասիրական գիտությունների թեկնածու, դոցենտ, թարգմանիչ Սոնա Սեֆերյանի հիմնադրած եւ հրատարակած «Աստղիկ» թարգմանչաց հանդեսի 10-ամյա տարելիցին։ Հանդիսության բացման խոսքով հանդես եկավ ռոմանագերմանական ֆակուլտետի դեկան Կարո Կարապետյանը։

Նա ներկայացրեց ինչպես տարբեր բաժինների թարգմանչական գործունեությունը՝ սկսած 70-ական թվականներից, այնպես էլ՝ թարգմանչական բաժնի, որն 90-ականներից հանդես է գալիս Երեւանի պետական համալսարանի «Թարգմանչաց դպրոց» անվամբ։ Այն ութերորդ թարգմանչական դպրոցն է՝ սկսած V դարից։ Օրհնանքի եւ ողջույնի իր խոսքն ասաց աստվածաբանության բաժանմունքի դասախոս Գեւորգ Սարկավագը։ Թարգմանչաց դպրոցի մասին պատմական ակնարկով հանդես եկավ Սոնա Սեֆերյանը։ Նա նշեց, որ ամեն տարի, ապրիլի 7-ին դպրոցն անց է կացնում գիտաժողով մայրության, հայտնության տոնի առթիվ։ Այս տարի արդեն անցկացվել է միջազգային գիտաժողով «Շեքսպիրը ժամանակի եւ տարածության մեջ» նյութի շուրջ։

Ողջույնի խոսք ասացին համալսարանի նախկին սան, Հալեպի հայ գաղութի հասարակական գործիչ, լեզվաբան Նվարդ Սաղոյանը՝ նշելով, որ Թարգմանչաց տոնը հայ ժողովրդի լինելության տոնն է, փիլիսոփայական գիտությունների թեկնածու, համալսարանի դասախոս, ասմունքող Սվետլանա Խանումյանը, գրականագետ, դոկտոր, Մանուկ Աբեղյանի անվան գրականության ինստիտուտի արդի գրականության պատասխանատու Ազատ Եղիազարյանը։ Պետհամալսարանի ժուռնալիստիկայի ամբիոնի վարիչ, գրականագետ, դոկտոր, պրոֆեսոր Գառնիկ Անանյանը գնահատեց «Աստղիկ» հանդեսի գործունեությունը՝ ավելացնելով, թե սա ավանդույթի հաստատման օր է, որ թարգմանչությունը գոյատեւման գործ է։ Ի դեպ, նա իր գործուն մասնակցությունն է բերել հանդեսի հիմնադրմանը։

Բանասիրական գիտությունների թեկնածու, Խ. Աբովյանի անվան հայկական մանկավարժական ինստիտուտի արտասահմանյան գրականության բաժնի վարիչ Դմիտրի Նազարյանը շնորհավորանքի իր խոսքում նշեց, որ Հայաստանը ստանձնել է Արեւելքը եւ Արեւմուտքը իմաստնությամբ կամրջելու դերը։

Հայաստանում հյուրընկալված հալեպահայ ասմունքող Սալբի Տարաքճյանի փայլուն կատարմամբ հնչեց Դ. Վարուժանի «Դեպի աղբյուրը լույսի» բանաստեղծությունը։ Ապա Թարգմանչաց դպրոցի 3-րդ կուրսեցիները տվեցին թարգմանչի երդումը, իսկ 5-րդ կուրսեցիները նրանց շնորհավորեցին կարմիր վարդերով՝ որպես կերպարանափոխության խորհրդանիշ եւ նվիրեցին «Աստղիկի» վերջին համարը։ Հետո 3-րդ եւ 5-րդ կուրսեցիները կարդացին իրենց թարգմանությունները իտալերենից, անգլերենից՝ հայերեն եւ հայերենից անգլերեն, «Մկների ժողովը»՝ անգլերեն։

Հանդիսությունն ավարտվեց անգլիական ամբիոնի թարգմանչական բաժնին հատկացված բարեկարգ սենյակի բացմամբ։

ԱՆԱ ԿԱՐԱՊԵՏՅԱՆ
ԵՊՀ ժուռնալիստիկայի բաժնի ուսանողուհի

Օգնություն Լոռու մարզի ռուսական համայնքներին

Անցած շաբաթ օրը Լոռու մարզկենտրոնում էին Հայաստանում Ռուսաստանի Դաշնության արտակարգ դեսպանորդ Իգոր Գորդյաշովը, ռուսաստանյան հայրենակիցներին օգնության հիմնադրամի ղեկավար Իվան Սեմյոնովը, ՀՀ նախագահի խորհրդականներ Վահան Հովհաննիսյանը եւ Արամ Սարգսյանը, նախագահի աշխատակազմի անդամ փորձագետ Մարինա Սահակյանը եւ ուրիշներ։ Հյուրերին ընդունեցին Լոռու մարզպետ Հենրիկ Քոչինյանը եւ փոխմարզպետ Դավիթ Լոլյանը։ Նրանք եղան մարզի Լերմոնտովո եւ Ֆիոլետովո ռուսաբնակ գյուղերում, որոնց դպրոցների համար որպես օգնություն բերել էին դասագրքեր ու տետրեր։

Ինչպես տեղեկացրեց Ի. Գորդեյովը, Հայաստանում ապրող ռուսական համայնքներին մշտական աջակցություն կցուցաբերվի թե՛ կառավարական մակարդակով, թե՛ բարեգործական հիմնադրամի միջոցով։

Տաշի' մաղամ

Հոկտեմբերի 4-ին, կիրակի երեկոյան, հայկական հեռուստատեսության առաջին ծրագրով համերգ էր հաղորդվում երգի պետական թատրոնից։ Բուն համերգի մասին չէ, որ անհրաժեշտ եղավ ներքո ասելիքը, այլ համերգի «մեխը», որ ներկայացնում էր արտիստուհի Էլվիրա Սակարյանը։ Թվաց, թե հասակն առած, այլապես տաղանդավոր արտիստուհին լավագույնս օրինակ կծառայի կրտսեր գործընկերներին։ Ավա՜ղ. [illegible] վերջին տարիների պահերը հիմնովին հասցվել է հայկական էստրադայում, բայց Սակարյանի պահերը ապշեցրին, եթե չասենք վրդովեցրին։ Ձեռքերը լայն տարածած, գլուխը հետ գցած ամբողջ մարմինը թափահարելով ու կռանալով նա բղավում էր. – Ես մեռնում եմ, մեռնում եմ քեզ համար, ես առանց քեզ գժվում եմ, յարո ջջջ ան...»։ Այս տաշի-տուշի մակարդակով էլ ավարտվեց պարերգը։ Ակամա մտաբերեցի «Նվագախմբի տղաները» կինոնկարի մեջ «տոնգի» պարող մաուզերիստներին, մանավանդ որ արտիստուհու տաբատը ինչ-որ չափով գալիֆե էր հիշեցնում։ Հաջորդ կատարումը նվիրված էր օղուն, այո, այո։ Արտիստուհին այս անգամ սեր բացատրեց «водочка»-ին, «голубушка»-ի կատարումը համեմելով «твою мать»-ով։

Ա՜յ քեզ համերգ, այ քեզ թատրոն էն էլ պետական։ [illegible] երեկույթին օղու մասին երգը ավելի [illegible] նաեւ համերգավարի վրա։ Նա երկխոսություն սկսեց արտիստուհու հետ. իրար «թրջելու», «նայած ով է թրջում», որից արտիստուհին հաճույքից հալվեց։ Մնում է ավելացնել, որ եթե թատրոնի տերը մշակույթի նախարարությունն է, առաջարկում ենք թատրոնը վերանվանել «Բալագանային թատրոն»։

ՌՈՒԲԵՆ ԲԱԳԱԼՅԱՆ

digitised by A.R.A.R.@

ԱԶԳ մարզական

ՖՈՒՏԲՈԼ

«Ցեմենտը» եւ գավաթակիր է, եւ չեմպիոն

Հայաստանի առաջնության բարձրագույն խմբի մրցաշարի ավարտից դեռ երկու խաղ առաջ Արարատի **«Ցեմենտը»** գործնականորեն ապահովել էր հանրապետության չեմպիոնի կոչումը, իսկ երեկ, նախավերջին տուրում այն «ձեւակերպեց»: «Հրազդան» մարզադաշտում Երեւանի **«Փյունիկի»** հետ հանդիպման ժամանակ «Ցեմենտը» զգալի առավելություն ուներ եւ հաղթեց 3-1 հաշվով: Խաղը սկսվեց Արարատի ֆուտբոլիստների գրոհներով, սակայն 4-րդ րոպեին գնդակը հայտնվեց նրանց դարպասում: Փյունիկցի Հարություն Հովհաննիսյանը մոտավորապես 18 մետրից անկասելի հարվածով բացեց հաշիվը: «Ցեմենտի» խաղացողները շարունակեցին համառորեն գրոհել դաշտի տերերի դարպասը եւ 17-րդ րոպեին հավասարեցրին հաշիվը. Գագիկ Մանուկյանը ձախ եզրից գնդակը փոխանցեց Անուշավան Փահլեւանյանին, եւ վերջինս խփեց պատասխան գոլը: Արարատցիներն անընդհատ գրոհում էին եւ մի քանի անգամ շատ մոտ էին հաջողությանը, սակայն կամ նրանք ավելորդ շտապողականություն էին հանդես բերում, կամ էլ վտանգը չեզոքացնում էր ամբողջ խաղը հիանալի անցկացրած դարպասապահ Կարեն Բաբայանը: Փյունիկցիները երբեմն-երբեմն էին դիմում հակագրոհների: Խաղի 37-րդ րոպեին դաշտի տերերն իրենց տուգանային հրապարակում վայր գցեցին «Ցեմենտի» խաղացող Հայկ Հարությունյանին: 11 մետրանոց նշանակետին մոտեցավ Տիգրան Գումբյանը: Այս անգամ էլ հիանալի խաղաց «Փյունիկի» դարպասապահ Բաբայանը, որը ետ մղեց հարվածը:

Երկրորդ խաղակեսում «Ցեմենտի» գլխավոր մարզիչ Երվանդ Սուքիասյանը թարմ ուժեր մտցրեց խաղադաշտ: Սակայն երկար ժամանակ արարատցիներին չէր հաջողվում իրենց խաղային մեծ առավելությունը գոլի վերածել: Ընդ որում, 2-3 անգամ սուր հակագրոհներից հետո փյունիկցիներն իրենք վտանգավոր պահեր ստեղծեցին հյուրերի դարպասին, սակայն այս անգամ էլ իր վարպետությունը ցուցադրեց հյուրերի դարպասապահ Աշոտ Դաղամյանը:

Այնուամենայնիվ, «Ցեմենտի» ֆուտբոլիստներին հաջողվեց եւս երկու անգամ գրավել իրենց երիտասարդ մրցակիցների դարպասը: Եվ երկու գոլն էլ խփեցին փոխարինման դուրս եկած խաղացողները: Նախ 75-րդ րոպեին աչքի ընկավ Շիրակ Սառիկյանը, ապա, 10 րոպե անց՝ Արմեն Գրիգորյանը:

Այսպիսով Արարատի «Ցեմենտն» այս տարի, Հայաստանի գավաթը նվաճելուց բացի, արժանացավ նաեւ երկրի չեմպիոնի կոչմանը:

Մրցաշարային աղյուսակում երեւանյան երկու թիմերի **«Արարատի»** եւ **«Էրեբունի-ՀՄՄ»**-ի խաղն անցկացվեց «Նաիրի» մարզադաշտում: Առաջին խաղակեսն ընթացավ «Արարատի» առավելությամբ: Սակայն միակ վտանգավոր պահն առաջացավ 41-րդ րոպեին. Արարատցի Կարեն Բարսեղյանը գնդակը փոխանցեց մրցակցի տուգանային հրապարակում հսկողությունից դուրս մնացած Էմիլ Մեսրոպյանին, սակայն վերջինիս հարվածը չստացվեց: Երկրորդ խաղակեսն ավելի հետաքրքիր ու դինամիկ էր: Հանդիպման 55-րդ րոպեն էր, երբ «Էրեբունիի» պաշտպանները սկսեցին իրենց տուգանային հրապարակում մեկմեկու փոխանցել գնդակը: Արարատցի Օսման Թամոյանը կարողացավ այն խլել եւ գրավել «Էրեբունիի» դարպասը: Դրանից հետո նույնպես ավելի շատ գրոհում էին «Արարատի» ֆուտբոլիստները, սակայն 65-րդ րոպեին իրենց դարպասը գնդակ ընդունեցին: «Էրեբունիի» խաղացող Գեղամ Հովհաննիսյանը մոտավորապես 20 մետր հեռավորությունից անսպասելի հարվածով հավասարեցրեց հաշիվը: Այնուամենայնիվ, «Արարատը» կարողացավ «պոկել» հաղթանակը: Խաղի 76-րդ րոպեին Կարեն Բարսեղյանին մրցակցի պաշտպանները վայր գցեցին իրենց տուգանային հրապարակում: Մրցավարի նշանակած 11 մետրանոց տուգանային հարվածը հենց Բարսեղյանն էլ իրացրեց: 2-1, եւ «Արարատը» մրցաշարային աղյուսակում շրջանցեց «Էրեբունի-ՀՄՄ»-ին:

Նախավերջին տուրի երրորդ հանդիպումը չկայացավ. **«Երեւան»** թիմը չմեկնեց Գյումրի, որտեղ պետք է հանդիպեր **«Շիրակի»** հետ: Կանոնադրության համաձայն, «Շիրակին» 3-0 հաշվով հաղթանակ շնորհվեց:

Մրցաշարային աղյուսակ

1-6-րդ տեղեր

Նոյեմբերի 5-ի դրությամբ

	Խ	Հ	Ո	Պ	Գ	Մ
1. Ցեմենտ	25	20	4	1	69-20	64
2. Շիրակ	25	18	4	3	67-21	58
3. Երեւան	25	14	3	8	45-29	45
4. Արարատ	25	9	5	11	36-40	32
5. Էրեբունի	25	9	4	12	35-39	31
6. Փյունիկ	25	6	3	16	27-64	21

Իրենց խաղերն ավարտեցին 7-9-րդ տեղերի համար պայքարող թիմերը: Ահա նրանց վերջնական արդյունքները:

7-9-րդ տեղեր

	Խ	Հ	Ո	Պ	Գ	Մ
7. Դվին	20	8	5	7	41-36	29
8. Ղարաբ.	20	4	5	11	24-37	17
9. Շիրակ-2	20	0	1	19	9-68	1

ՀԵԾԱՆՎԱՅԻՆ ՍՊՈՐՏ

Իրանի մարզիկները նախապատրաստվում են Հայաստանում

Հայաստանի եւ Իրանի հեծանվային ֆեդերացիաների կապերը գնալով ավելի են սերտանում, ավելի հաճախ են դառնում փոխայցելությունները: Այս տարի մեր հավաքականի անդամները երեք անգամ հանդես են եկել հարեւան երկրում անցկացված միջազգային խճուղային բազմօրյա հեծանվավազքերում: Իրենց հերթին, իրանցիները մասնակցել են մեզ մոտ անցկացված Սամվել Գեւորգյանի հուշամրցաշարին:

Արդեն մի քանի օր է, ինչ Հայաստանում են գտնվում Իրանի խճուղային եւ հեծանվահրապարակային վազքերի թիմերը: Մեր հարեւանները նախապատրաստվում են դեկտեմբեր ամսին Թայլանդի մայրաքաղաք Բանգկոկում անցկացվելիք Ասիական խաղերին: Հրապարակայիններն իրենց մարզումներն անցկացնում են «Սպարտակում», խճուղայինները՝ Էջմիածին-Արմավիր ճանապարհահատվածում: Վերջիններս իրենց 15-օրյա մարզումների ընթացքում մոտավորապես 2100 կմ կանցնեն: Իրանցիները տեղավորվել են մայրաքաղաքի «Էրեբունի» հյուրանոցում: Ինչպես ասաց հյուրերի պատվիրակության ղեկավարը՝ Իրանի հեծանվային սպորտի ֆեդերացիայի գլխավոր քարտուղար Խոդրադ Դաուդին, իրենց համար ստեղծված են կենցաղային եւ մարզումային բոլոր անհրաժեշտ պայմանները: Նա նշեց, որ մեզ մոտ կան հիանալի պայմաններ մարզաձեւը զարգացնելու համար:

Իրանի հավաքականի գլխավոր մարզիչը ճանաչված մասնագետ, ՀՀ վաստակավոր մարզիչ Ալբերտ Սոլոյանն է: Զրույցի ժամանակ նա ասաց, որ իրենք նոր են վերադարձել Իտալիայից: Իրանի հեծանվորդներն այնտեղ ավելի քան մեկ ամիս մարզվել են, մասնակցել հեծանվահրապարակային 4 եւ խճուղային 3 մրցումների: Մարզիչն իր սաների իտալական ելույթները հաջողված է համարում: Պրն Սոլոյանն ասաց, որ 10-օրյա մարզումներից հետո իրանցի հեծանվորդները կփորձեն բարելավել հեծանվահրապարակային մրցաձեւերի մի շարք ազգային ռեկորդներ, ինչպես նաեւ կաշխատեն բարելավել արդյունքները խճուղային մրցումներում:

Ավելացնենք, որ հեծանվային սպորտի Հայաստանի ֆեդերացիան ամեն կերպ օժանդակում, ընդառաջում է մեր բարեկամ երկրի ներկայացուցիչներին, որոնք կարեւոր մրցումների են նախապատրաստվում:

ՇԱԽՄԱՏ

Հաղթողը կորոշվի վերջին տուրում

Թիլբուրգի միջազգային մրցաշարում կայացան նախավերջին՝ 10-րդ տուրի խաղերը:

Առաջատարին՝ հնդիկ գրոսմայստեր Վիշվանաթան Անանդին ընդհուպ մոտեցավ երիտասարդ հունգարացի Պետեր Լեկոն, որը շատ ուժեղ է անցկացնում մրցաշարի երկրորդ կեսը: Նա վերջին տուրում պարտության մատնեց Մայքլ Ադամսին (Անգլիա): 10-րդ տուրում եւս երկու հաղթանակ գրանցվեց. Վլադիմիր Կրամնիկը (Ռուսաստան) պարտության մատնեց իր հայրենակից Վադիմ Զվյագինցեւին, ժոել Լոթյեն (Ֆրանսիա)՝ Պյոտր Սվիդլերին (Ռուսաստան): Մյուս երեք հանդիպումներում ոչ-ոքիներ գրանցվեցին: Իրարից խաղաղությամբ բաժանվեցին Անանդը եւ Մեթյու Սադլերը (Անգլիա), Վեսելին Թոփալովը (Բուլղարիա) եւ Լյուկ վան Վելին (Հոլանդիա), Երուն Պիկետը (Հոլանդիա) եւ Վիկտոր Կորչնոյը (Շվեյցարիա):

Մրցաշարի վերջին տուրից առաջ մասնակիցների արդյունքներն այսպիսին են. 1. Անանդ՝ 7 միավոր, 2. Լեկո՝ 6.5, 3-5. Կրամնիկ, Պիկետ, Սադլեր՝ 5,5-ական, 6-7. Ադամս, Զվյագինցեւ՝ 5-ական, 8-9. Սվիդլեր, վան Վելի՝ 4,5-ական, 10-11. Թոփալով, Լոթյե՝ 4-ական, 12. Կորչնոյ՝ 3 միավոր:

ՈՒԵՖԱ-ի գավաթի 1/16 փուլն ավարտվեց

Անցկացվեցին ՈՒԵՖԱ-ի գավաթի խաղարկության 1/16 փուլի պատասխան խաղերը:

Առավել հաջող հանդես եկան Ֆրանսիայի թիմերը. բոլոր չորսն էլ հաղթահարեցին այս փուլի արգելքները:

Իտալական երեք թիմեր մտան 1/8 եզրափակիչ: Նրանց հավանաբար կմիանա նաեւ «Ֆիորենտինան»: Այս թիմի եւ շվեյցարական «Գրասհոպերսի» խաղում հաշիվը 2-1 էր, երբ ՈՒԵՖԱ-ի ներկայացուցիչն ընդհատեց հանդիպումը: Բանն այն է, որ հանդիսականների արձակած պայթուցիչից տուժեց եզրային մրցավարը, ինչն էլ նման վճռի պատճառ դարձավ: Հետաքրքիր է, որ հանդիպումն ընթանում էր Սալեռնոյում, քանի որ Ֆլորենցիայի մարզադաշտն արդեն իսկ որակազրկված էր: Այս հանդիպումը պետք է վերախաղարկվի:

Իսպանական հինգ թիմերից չորսի ելույթները հաջող էին: Միայն «Վալենսիան» դուրս մնաց հետագա պայքարից: Այս թիմի եւ «Լիվերպուլի» հանդիպումը շատ սուր ստացվեց: Առաջին խաղակեսի վերջին «Վալենսիայի» խաղացող Կլաուդիո Լոպեսը բացեց հաշիվը: Սակայն երկրորդում Սթիվ Մակմանամանը եւ Պատրիկ Բերգերն առաջ մղեցին անգլիացիներին: Դաշտի տերերը հավասարեցրին հաշիվը, սակայն դա առավելագույնն էր, ինչ նրանք կարողացան անել: Ի դեպ, երբ հնչեց եզրափակիչ սուլոցը, «Լիվերպուլի» ֆուտբոլիստները խաղադաշտում 9 հոգով էին: Անգլո-իսպանական մեկ այլ հանդիպում տեղի ունեցավ Բիրմինգհեմում: Երկու շաբաթ առաջ Անգլիայի առաջնությունը գլխավորող «Աստոն Վիլլան» Վիգո քաղաքում հաղթել էր տեղի «Սելտային» եւ թվում էր, թե պետք է հաջորդ փուլի ուղեգիր նվաճի: Սակայն անգլիացիները հուսախաբ եղան: Առաջին խաղակեսում իսպանացի Խուան Սանչեսը ռուս լեգեոնական Ալեքսանդր Մոստովոյի փոխանցումից հետո բացեց հաշիվը: Անգլիացի Կոլիմորը այնուհետեւ 11 մետրանոց տուգանայինից հավասարեցրեց հաշիվը, սակայն նախ Մոստովոյը տուգանային հիանալի հարվածով առաջ մղեց «Սելտային», իսկ ապա բուլղարացի Լյուբոմիր Պենեւը ամրապնդեց իսպանական թիմի հաղթանակը:

Իսպանական մեկ այլ թիմ «Ռեալ Սոսյեդադը» ոչ մի հույս չթողեց Մոսկվայի «Դինամոյին» երկրորդ անգամ պարտության մատնելով նրան: Այս խաղում երկու գոլ խփեց Հարավսլավիայի հավաքականի ֆուտբոլիստ Դարկո Կովաչեւիչը, մեկը Օսկար դե Պաուլոն: Երեք գոլերն էլ խփվեցին երկրորդ խաղակեսում:

Ֆուտբոլասերների ուշադրությանն ենք ներկայացնում անցկացված խաղերի արդյունքները: Փակագծերում բերված են առաջին հանդիպումների արդյունքները, իսկ հաջորդ փուլ դուրս եկած թիմերի անվանումներն ընդգծված են:

Ռեալ Ս-դ. (Իսպ.)-Դինամո (Ռուս.)	3-0 (3-2)
Պարմա (Իտալիա)-Վիսլա (Լեհաստան)	2-1 (1-1)
Վալենսիա (Իսպ.)-**Լիվերպուլ (Անգլիա)**	2-2 (0-0)
Լիոն (Ֆր.)-Ցրվենա զվեզդա (Հարավսլ.)	3-2 (2-1)
Մոնակո (Ֆրանսիա)-Գրազ (Ավստրիա)	4-0 (3-3)
Բրյուգե (Բելգիա)-Շտուտգարտ (Գերմանիա)	3-2 (1-1)
Բետիս (Իսպանիա)-Վիլլեմ II (Հոլանդիա)	3-0 (1-1)
Աստոն Վիլլա (Անգլիա)-**Սելտա (Իսպանիա)**	1-3 (1-0)
Ցյուրիխ (Շվեյցարիա)-Սելթիկ (Շոտլանդիա)	4-2 (1-1)
Մարսել (Ֆրանսիա)-Վերդեր (Գերմանիա)	3-2 (1-1)
Սլավիա (Չեխիա)-**Բոլոնյա (Իտալիա)**	0-2 (1-2)
Բորդո (Ֆրանսիա)-Վիտեսս (Հոլանդիա)	2-1 (1-0)
Ատլետիկո (Իսպանիա)-ԲԿՍԱ (Բուլղարիա)	1-0 (4-2)
Լիդս (Անգլիա)-**Ռոմա (Իտալիա)**	0-0 (0-1)

Գլազգո Ռեյնջերս (Շոտլանդիա)-Բայեր (Գերմանիա) հանդիպումը կանցկացվի այսօր:

ԹԵԹԵՎ ԱՏԼԵՏԻԿԱ

Աշնանային մարաթոններ

Այս ամիսներին իրար ետեւից մարաթոնային վազքի մրցումներ են անցկացվում:

Նյու Յորքի մարաթոնն այս տարի անցկացվում էր 29-րդ անգամ: Մեկնարկի էին ելել ավելի քան 30 հազար վազորդներ: Ինչպես եւ անցյալ տարի, հաղթող դարձավ քենիացի Ջոն Կագվեն, որի արդյունքն է 2 ժամ 8 րոպե 45 վայրկյան: Երկրորդ տեղը գրավեց նրա հայրենակից Ջոզեֆ Չեբետը, երրորդը՝ Զաքեդայո Բայոն (Տանզանիա):

Կանանց մրցապայքարում առաջինն իտալուհի Ֆրանկա Ֆյակկոնին էր (2.25.17): Երկրորդ եւ երրորդ մրցանակակիրներ դարձան Ադրիանա Ֆեռնանդեսը (Մեքսիկա) եւ անցյալ տարվա մրցումների հաղթող Տեգլա Լորուպեն (Քենիա):

Ամստերդամի մարաթոնում եւս Քենիայի ներկայացուցիչը երկրորդ անգամ անընդմեջ հաղթեց: Առաջին տեղը գրավեց Սեմմի Կարիրը (2 ժամ 8 րոպե 13 վայրկյան): Նա զգալիորեն ետ թողեց մրցակիցներին: Երկրորդ տեղը գրավեց նույնպես քենիացի Սիմոն Բորը, իսկ երրորդը իսպանացի Ալբերտո Զուզդադոն էր:

Իռլանդուհի Կատրին Մաքիրնանը ցույց տվեց բավականին բարձր արդյունք (2.22.23) եւ վստահ հաղթանակ տարավ կանանց մրցումներում:

Աթենքի ավանդական մարաթոնում հաղթեց Նիկոս Պոլլիասը, որն իր երկրի նոր ռեկորդ սահմանեց (2 ժամ 18 րոպե 38 վայրկյան):

ԲԱԺԻՆԸ ՎԱՐՈՒՄ Է
ՌԱԶՄԻԿ ԱՎԱԳՅԱՆԸ

digitised by A.R.A.R.@

ԱԶԳ **Օրվա հետքով**

ՂԱՐԱԲԱՂԻ ՀԱՐՑ

Համանախագահները ժամանում են նոր եւ գաղտնի առաջարկներով

ՄՈՍԿՎԱ, 4 ՆՈՅԵՄԲԵՐ, ՄՆԱՐՔ: ԵԱՀԿ Մինսկի խմբի համանախագահների հերթական այցը Լեռնային Ղարաբաղի հակամարտության տարածաշրջան կընթանա նոյեմբերի 9-ին՝ Բաքու, նոյեմբերի 10-11-ին Երեւան-Ստեփանակերտ երթուղով: Այդ մասին հաղորդեց Մինսկի խմբի ռուսաստանյան համանախագահ Յուրի Յուկալովը:

Հավաստելով, որ միջնորդները նոր առաջարկություններ են բերում, դիվանագետը միեւնույն ժամանակ հրաժարվեց թեկուզ երկու խոսքով ներկայացնել դրանց էությունը: «Մենք ուզում ենք, որ դրանց բովանդակությանը ծանոթանան նախ Ադրբեջանի, Հայաստանի եւ Լեռնային Ղարաբաղի ղեկավարները, եւ հետո միայն մյուսները», ասաց Յուրի Յուկալովը:

Այն հարցին, թե արդյոք որեւէ կապ կա՞ Մինսկի խմբի նոր առաջարկությունների եւ, այսպես կոչված, միասնական պետության նոր կոնցեպցիայի միջեւ, որը վերջերս այդքան հաճախ է հիշատակվում դիվանագիտական տարբեր շրջանակներում, ռուս դիվանագետը պատասխանեց. «Մենք միասնական պետության կոնցեպցիա չունենք: Ես դրա մասին չգիտեմ: Դա, ըստ երեւույթին, ինչ-որ շփոթություն է»: Միջնորդները, Յուկալովի ասելով, «շարունակում են գաղտնի ֆորմատում պահել» ղարաբաղյան հակամարտության կարգավորման վերաբերյալ իրենց մշակումները: «ԱՄՆ-ի, Ռուսաստանի եւ Ֆրանսիայի դիվանագետներից բացի ոչ ոք դրա մասին չգիտի, իսկ նոր առաջարկությունների մասին նրանք էլ չգիտեն», ասաց Յուկալովը: Նրա կարծիքով, միջնորդները լավատեսորեն են տրամադրված եւ հույս ունեն, որ նոր առաջարկություններն ընդունելի կլինեն հակամարտության բոլոր կողմերի համար: Պատասխանելով այն հարցին, թե արդյոք նրանց չի՞ վրդովում Ադրբեջանի դիրքորոշումը, որը, ինչպես հայտնի է, հրաժարվեց մասնակցել նոյեմբերի 3-ին Ստրասբուրգում նախատեսված Լեռնային Ղարաբաղի հիմնախնդրի շուրջ լսումներին, Յուկալովն ասաց, որ այստեղ ոչ մի կապ չի տեսնում. «Չէ որ մենք եվրախորհուրդ չենք: Մենք գործում ենք միանգամայն այլ ֆորմատում եւ այդ լսումների հետ ոչ մի առնչություն չունենք: Կարծում եմ, առանց նրանց գլուխ կհանենք»:

«Ես կարող եմ ասել գլխավորը. Մեր առաջարկությունները նպատակաուղղված են բանակցային գործընթացի անհապաղ վերսկսմանն ու շուտափույթ կարգավորման հասնելուն», ընդգծեց Յուրի Յուկալովը:

Իրանում 3 նշանակալից տարելից միավորող կոչով՝ «Մահ Ամերիկային»

ԹԵՀՐԱՆ, 4 ՆՈՅԵՄԲԵՐ, ԱՐՄԵՆՊՐԵՍ-ԻՏԱՌ-ՏԱՍՍ: Այսօր զանգվածային հակաամերիկյան ցույցեր տեղի ունեցան Իրանի քաղաքներում: Թեհրանում ցուցարարների, գլխավորապես ուսանող երիտասարդության շարասյուները քաղաքի տարբեր կետերից երթով շարժվեցին դեպի ԱՄՆ-ի նախկին դեսպանատուն: Երթի մասնակիցներն այրեցին ամերիկյան դրոշը:

Այսօր Իրանում միանգամից երեք նշանակալից տարելից է նշվում: 1964 թվականի այս օրը հակաշահական գործունեության համար երկրից արտաքսվել էր այաթոլլա Ռուհոլլա Մուսավի Խոմեյնին: Նա վտարանդիության մեջ Թուրքիայում, Իրաքում եւ Ֆրանսիայում անց էր կացրել գրեթե 15 տարի եւ հայրենիք վերադարձել միայն 1979 թվականի փետրվարին, գլխավորելով հակամիապետական իսլամական հեղափոխությունը:

1977 թվականի նոյեմբերի 4-ին շահական զորքերը արյան մեջ խեղդեցին ուսանողական ցույցը Թեհրանում: Եվ վերջապես ուղիղ 19 տարի առաջ ուսանող երիտասարդությունը գրոհով գրավեց ԱՄՆ-ի դեսպանատունն Իրանում, որին այդ ժամանակվանից ի վեր կպել է «լրտեսության բույն» անվանումը: 50-ից ավելի ամերիկացի դիվանագետներ եւ նրանց ընտանիքների անդամները Իրանի մայրաքաղաքում պատանդ էին պահվել 444 օր:

Այսօր Իրանում նշվում է «Ուսանողության օրը»: Ամենամյա այն ընթանում է «Մահ Ամերիկային» եւ «Կորչի ամերիկյան թելադրանքը» կարգախոսներով: Տեղական դպրոցներում այսօր հնչեց «բողոքի զանգն ընդդեմ աշխարհի չարիքի»:

ԿՈՐԵԼ Է

Սիրիայի քաղաքացի Լիոն Ժոզեֆ Բաղդասարի անձնագիրը: Գտնողին զանգահարել 251852 հեռախոսահամարով:

ՀԱՅՏԱՐԱՐՈՒԹՅՈՒՆ

Նոյեմբերի 8-ի, ժամը 11:00-ին, Կոմիտասի անվան կոնսերվատորիայի դահլիճում տեղի կունենա ՍԴՀԿ հաշվետու-ընտրական կոնֆերանսը:

ԿՈՐԵԼ ԵՆ

Հենրիկ Ստեփանի Աղամալյանի ավտոմեքենայի տեխնիկական անձնագիրը, Վլադիմիր Մուրադովի վարորդական վկայականը:

Գտնողներին խնդրում ենք զանգահարել 63-32-52, 64-48-50, 58-18-41 հեռախոսահամարներով:

USIS

Fulbright Scholar Program

Applications are now being accepted for the 1999/2000 Fulbright Scholar Program. Candidates must possess a Doctoral Degree (or equivalent professional training and experience) and English proficiency sufficient to conduct research or to lecture in the United States.

Candidates will be considered in the following fields:

1. Political Science, Economics, Social Science, International Relations, Journalism and Law
2. American Studies (History, Literature, Society or Culture of the United States)

Application forms may be obtained from the USIS office at the U. S. Embassy, Marshal Bagramian 18, or at the IREX office at the Union of Armenian Architects, Marshal Bagramian 17, 3rd floor.

For further information or to submit applications, please contact the USIS office at 52-16-11, 52-70-07 or IREX at 56-37-81.

Application deadline is December 23, 1998

ՀԱՅԱՍՏԱՆԻ ԱՄԵՐԻԿՅԱՆ ՀԱՄԱԼՍԱՐԱՆԻ ՀԱՏՈՒԿ ԴԱՍԸՆԹԱՑՆԵՐԻ ԲԱԺԻՆ

ՍԱՆ ՖՐԱՆՑԻՍԿՈՅԻ ԾՈՎԱԾՈՑԻ ՀԱՅ ՊՐՈՖԵՍԻՈՆԱԼՆԵՐԻ ՄԻՈՒԹՅՈՒՆԸ ԿԱՏԱՐՈՒՄ Է 1998-1999 ՈՒՍՈՒՄՆԱԿԱՆ ՏԱՐՎԱ ԿՐԹԱԹՈՇԱԿՆԵՐԻ ՀԱՄԱՐ ԴԻՄՈՒՄՆԵՐԻ ԸՆԴՈՒՆԵԼՈՒԹՅՈՒՆ

ԴԻՄՈՒՄՆԵՐՆ ԸՆԴՈՒՆՎՈՒՄ ԵՆ ՊԵՏԱԿԱՆ ԲՈՒՀԵՐԻ ՈՒՍԱՆՈՂՆԵՐԻՑ, ՄԻՆՉԵՎ ԴԵԿՏԵՄԲԵՐԻ 20-Ը ՀԱՅԱՍՏԱՆԻ ԱՄԵՐԻԿՅԱՆ ՀԱՄԱԼՍԱՐԱՆԻ 19Ա ՍԵՆՅԱԿՈՒՄ:

Լրացուցիչ տեղեկությունների համար զանգահարել՝ 27-16-58:

ՍԵՅՍՄԻԿ ՃԱՐՏԱՐԱԳԻՏՈՒԹՅԱՆ ՄԱԳԻՍՏՐՈՍ

ՀԱՅԱՍՏԱՆԻ ԱՄԵՐԻԿՅԱՆ ՀԱՄԱԼՍԱՐԱՆ

2000 թ. մայիսին Հայաստանի ամերիկյան համալսարանը (ՀԱՀ) նախատեսում է վերականգնել սեյսմիկ ճարտարագիտության մագիստրոսի կոչում շնորհող ծրագիրը: Ցանկացողները նախ եւ առաջ պետք է դիմեն ՀԱՀ-ի անգլերենի արագացված ուսուցման ծրագիր՝ մինչեւ 1999 թ. մայիսի 7-ը: 1999 թ. մայիսի 10-ին դիմորդները ՀԱՀ-ում կհանձնեն անգլերեն լեզվի քննություն (Institutional TOEFL): Սեյսմիկ ճարտարագիտության ծրագիրը կվերականգնվի բավարար քանակով որակյալ դիմորդներ ունենալու դեպքում: Հակառակ դեպքում՝ դիմորդները կունենան երկրորդ մասնագիտության ընտրության հնարավորություն:

Սեյսմիկ ճարտարագիտության ծրագրի մասին տեղեկությունների համար զանգահարել Արսակ Համբարյանին՝ 271075 եւ 273358 հեռախոսահամարներով:

Ընդունելության հարցերով զանգահարել ՀԱՀ-ի ընդունելության գրասենյակ՝ հեռ. 271629:

ԴԵՊՐԵՍԻԱՅԻ ԲՈՒԺՈՒՄ

- եթե Ձեզ կամ Ձեր հարազատին համակել է անբացատրելի վախ, տագնապ, երկարատեւ տխրություն,
- եթե առօրյա կյանքը շարունակ թվում է անգույն, գորշ ու անհետաքրքիր,
- եթե ունեք ընդհանուր թուլություն, անհասկանալի ցավեր եւ անախորժ զգացումներ մարմնի տարբեր հատվածներում,
- եթե ի հայտ են եկել վաղաժամ կլիմաքսի երեւույթներ...

Պետք է անհապաղ դիմել Երեւանի թիվ 8 բուժմիավորում, պոլիկլինիկա (Զեյթուն), նեւրոզների կաբինետ (1-ին հարկ, թիվ 7):

երկուշաբթի եւ շաբաթ օրերին, ժամը 9:00-15:00: Հեռ. 23-11-25, 28-40-93, 28-72-60

Հեռուստացույց

5 Նոյեմբեր

17.00 Հայլուր
17.20 Ոսկեփորիկ
18.00 Հեռուստասերիալ «Դալլաս»
19.00 Խոսքը շահում
19.15 Մարդու իրավունքների պաշտպանություն
20.00 Հայլուր
20.30 1 լուր
20.45 Երգում է Արմեն Չալյանը
21.00 Հեռուստախաղ «[illegible]»
21.30 Հինգշաբթի
22.05 Գ/Ֆ «Վերջին օղակում»
24.00 Հայլուր

ՆՈՐՔ

19.00 Լուրեր
19.10 Մուլտֆիլմ
19.20 Մենք եւ կենդանիները
19.35 Միասին («Միր»)
20.20 Զինուժ
20.40 «Օրագրություն» («Երեւան» սերիալ)

21.00 Լուրեր
21.25 Աստղերը հուշում են
21.30 Հեռուստասերիալ «Ծովային ոստիկանություն» (8-րդ մաս)
22.15 [illegible]
22.20 Ագրոժամ
22.20 Էկրանին դրամա է. գեղֆիլմ «Հարեմ» (1-ին մաս)
23.00 Լուրեր
23.10 «Հարեմ» գեղֆիլմի շարունակությունը

19.05 Մամուլի սուրհանդակ
19.15 Հրապարակ
19.30 Սուրհանդակ
19.45 Մուլտհրաշք
20.00 Գ/Ֆ «Սահմանային ճանապարհ»
21.30 Սուրհանդակ
22.00 Մամուլի սուրհանդակ
22.15 Քաղաք
22.30 Գանձերի կղզին կամ ինչպես տեսանք մենք Անգլիան
22.40 Կամ... կամ (կրկնություն)
23.30 Սուրհանդակ
00.00 Հրապարակ
00.10 Մի անգամ
00.15 Գիշերային կինոսրահ. Ալ Պաչինոն «Սիրո ծովը» դրամայում
01.55 Սուրհանդակ

7.00 Բարի լույս
10.00, 16.00, 19.00, 01.40 Նորություններ
10.15 Սերիալ «Դաժան հրեշտակը»
11.30-15.45 Բիզնես TV
16.15 Սերիալ «Սինդբադի նոր արկածները»
16.45 Հրաշալի ընկերակցություն
17.05 Խելոք կանայք եւ տղամարդիկ
17.30 Մինչեւ 16 տարեկան եւ ավելի
17.55 «Դաժան հրեշտակը»
19.20 Այդ զվարճալի կենդանիները
19.50 Պիկ ժամ
20.10 Կորցրածի որոնումներ
20.50 Ֆիլմ «Արվեստի կախարդական ուժը»
21.45 Բարի գիշեր, երեխաներ
22.00 Ժամանակ
22.45 Գ/Ֆ «Դու իմ միակն ես»
00.40 ՈՒՀԱ-ասորտի
01.10 «Խաղաղ տանը» դանակների վրա
02.15 Գ/Ֆ «Տասի Դանիելի այրին»

РТР

8.00 Բարի լույս, Ռուսաստան
10.15 Հերթապահ բաժանմունք
10.30 Բարի լույս, Ռուսաստան
10.55 Առավոտներ փոստով
11.00 «Սանտա Բարբարա»
11.45 Երաժշտություն, երաժշտություն
12.00, 15.00, 18.00, 21.00, 01.00 Լուրեր
12.30 Սերիալ «Կոմսուհի դը Մոնսոռո»
13.30 Գ/Ֆ «Անառակի զավակը» (Ռուսաստան-Ֆրանսիա)
14.30 «Մարինա Ռոշչա»
15.35 Սերիալ «Դինաստիա-2. Քոլբի ընտանիքը»
16.20 Հեռուստասերիալ «Հարուստներն ու նշանավորները»
17.15 «[illegible]»
17.30 Հեռուստասերիալ «Առաջին համբույրներ»
18.30 Աշտարակ
19.00 Գ/Ֆ «Դժոխքի ծնունդը»
20.30 Հերթապահ բաժանմունք
20.40 Վավերագրական էկրան. «Մի իրադարձության պատմություն»
21.30 Մանրամասներ
21.45 «Երկու դաշնամուր»
22.30 Հեռուստասերիալ «Կեղտոտ պարեր»
22.55 Ռուսական սերիալ «Ինֆանտիլիկները»
23.55 Սերիալ «Կեղծավորը»
00.45 Հերթապահ բաժանմունք

«ՍՓՅՈՒՌ» ՏԵՂԵԿԱՏՈՒ - ՏԵՂԵԿՈՒԹՅՈՒՆՆԵՐ ՀԱՅԱՍՏԱՆԻ ՁԵՌՆԱՐԿՈՒԹՅՈՒՆՆԵՐԻ ԵՎ ԿԱԶՄԱԿԵՐՊՈՒԹՅՈՒՆՆԵՐԻ ՄԱՍԻՆ
հեռախոսով (589167, 581351) * տեղեկագրերով * մագնիսական սկավառակներով * INTERNET ցանցով (http://www.arminco.com/spyur)

«Տիգրան Մեծ» հրատարակչության տպարան, Երեւան-23, Արշակունյաց 2. Գրանցման թիվ 65. Դասիչ 69149. Պատվեր 941. Տպաքանակը՝ 4000. Ստորագրված է տպագրության՝ 4. 11. 1998. Գինը՝ 100 դրամ

digitised by A.R.A.R.@